

«Еуразия» сақтандыру компаниясы» АҚ

31 желтоқсанда аяқталған
2017 жылғы қаржылық есебі

Мазмұны

Тәуелсіз аудиторлардың есебі	
Пайда немесе залал және басқа жиынтық табыс туралы есеп	6
Қаржылық жағдайы туралы есеп	7
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп	8-9
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	10-11
Қаржылық есептіліктің ескертпелері	12-72

«КПМГ Аудит» жауапкершілігі
шектеулі серіктестік
050051 Алматы, Достық д-лы 180,
Тел./факс 8 (727) 298-08-98, 298-07-08

Товарищество с ограниченной
ответственностью «КПМГ Аудит»
050051 Алматы, пр. Достык 180,
E-mail: company@kpmg.kz

Тәуелсіз аудиторлардың есебі

«Евразия» сақтандыру компаниясы» АҚ Акционерлеріне

Пікір

Біз 2017 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдай туралы есебінен, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал және басқа жиынтық табыс, меншікті капиталдағы өзгерістер және ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есептерден, сондай-ақ, есеп саясатының маңызды тұжырымдамалары мен басқа түсіндірмелі ескертпелерден тұратын «Евразия» сақтандыру компаниясы» АҚ (әрі қарай, «Компания») қаржылық есептіліктің аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қаржылық есептілік Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына («ҚЕХС») сәйкес барлық елеулі қатынастарда Компанияның 2016 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдайын және көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша қаржылық нәтижелерін және ақша қаражаттарының қозғалысын әділ көрсетеді.

Пікір білдіруге негіздеме

Біз Аудиттің халықаралық стандарттарына сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттар бойынша біздің жауапкершілігіміз одан әрі есебіміздің «Қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары Кеңесінің кәсіби бухгалтерлерге арналған әдеп кодексіне («БАХӘСК кодексі») және біздің қаржылық есептіліктің аудитіне тиісті Қазақстан Республикасында қолданылатын әдептілік талаптарға сәйкес Компанияға қатысты тәуелсіз болып табыламыз және біз басқа да әдептілік міндеттемелерді аталған талаптар мен БАХӘСК кодексіне сәйкес орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болуға жеткілікті және тиісті деп есептейміз.

Қаржылық есептілік үшін Басшылық пен басқару өкілеттілігіне ие тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық ҚЕХС-ға сәйкес қаржылық есептіліктің дайындауы мен әділ ұсынылуына және де алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбаған қаржылық есептілікті дайындау үшін басшылық қажет деп анықтайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Қаржылық есептілікті дайындауда басшылық Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау, сәйкес жағдайларда үздіксіз қызметке қатысты мәселелерді ашып көрсету және басшылық Компанияны жауып тастауға немесе оның операцияларын тоқтатуды ниеттеніп отырған немесе одан басқа нақты балама нұсқасы болмаған жағдайларды қоспағанда бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдану үшін жауапты.

Басқару өкілеттілігіне ие тұлғалар Компанияның қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты.

«КПМГ Аудит» ЖШС, Қазақстанда тіркелген жауапкершілігі шектеулі серіктестік, Швейцария заңнамасы бойынша тіркелген KPMG International Cooperative ("KPMG International") қауымдастығына кіретін KPMG тәуелсіз фирмалар желісінің мүшесі.

ОО «КПМГ Аудит», компания, зарегистрированная в соответствии с законодательством Республики Казахстан, член сети независимых фирм KPMG, входящих в ассоциацию KPMG International Cooperative ("KPMG International"), зарегистрированную по законодательству Швейцарии.

Қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептіліктің толығымен алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбағандығы туралы ақылға қонымды сенімділік алу және де біздің пікіріміз енетін аудиторлардың есебін шығару. Ақылға қонымды сенімділік жоғары дәрежедегі сенімділікті білдіреді, бірақ Аудиттің халықаралық стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит бар болған кездегі елеулі бұрмалануларды әрқашан табатындығына кепіл болып табылмайды. Бұрмаланулар алаяқтық әрекеттер немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және де егер олар жеке немесе жиынтық түрінде осы қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдерге ықпал етуі негізді түрде жорамалданса, маңызды болып саналады.

Аудиттің халықаралық стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит бойы кәсіби күмәншілдікті сақтаймыз. Одан бөлек біз келесілерді орындаймыз:

- Алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз және де осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және өткіземіз және де біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелі қателіктер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені алаяқтық әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізу, ақпаратты немесе әрекетті бұрмалап көрсетулерді немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтуді қамтуы мүмкін.
- Жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатымен, бірақ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатынсыз, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің түсінігін аламыз.
- Қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін және басшылықпен дайындалған ашып көрсетілген ақпаратты бағалаймыз.
- Басшылықтың бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдануының заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз және де алынған аудиторлық дәлелдер негізінде Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туғызуы мүмкін оқиғалар немесе шарттарға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоқтығы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген қорытындыға келсек, біздің аудиторлардың есебінде қаржылық есептіліктегі сәйкес ашып көрсетілген ақпаратқа назар аудартуымыз керек немесе осындай ашып көрсетілген ақпарат орынсыз болса, пікірімізді түрлендіруіміз керек. Біздің қорытындыларымыз біздің аудиторлардың есебінің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Компанияның үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетінің жоғалуына әкелуі мүмкін.
- Қаржылық есептіліктің ашып көрсетілген ақпараты енетін бүтіндей ұсынылуын, құрылымы мен мазмұнын, және де қаржылық есептіліктің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды әділ ұсынылуын қамтамасыз етілетіндей көрсетуін бағалаймыз.

«Евразия» сақтандыру компаниясы» АҚ

Тәуелсіз аудиторлардың есебі

3-бет

Біз басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға, тым болмағанда, аудиттің жоспарланған көлемі мен уақытын, сондай-ақ, біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері енетін аудиттің елеулі табуларын айтып білдіре отырамыз.

Аудиттің нәтижесі болып табылатын тәуелсіз аудиторлардың есебінің келісім партнері:

Ирматов Р. М.
Қазақстан Республикасының
сертификатталған аудиторы
2012 жылдың 6 қаңтарында берілген
№ МФ-0000063 аудитордың біліктілік куәлігі

«КПМГ Аудит» ЖШС

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі аудиторлық қызмет жүргізу үшін
2006 жылдың 6 желтоқсанында берген мемлекеттік лицензияның №0000021

Хаирова А. А.
«КПМГ Аудит» ЖШС Жарғы негізінде әрекет
ететін Бас директоры

2018 жылы 25 сәуірі

	Ескертпе	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто	5	53,564,256	47,446,198
Қайта сақтандырушыларға беріліп, есептелген сақтандыру сыйақылары	5	(4,821,958)	(2,634,934)
Есептелген сақтандыру сыйақылары, нетто		48,742,298	44,811,264
Өтелмеген сыйақылар резервінің өзгеруі, брутто	5	(5,614,650)	(3,485,244)
Өтелмеген сыйақылар резервінің өзгеруіндегі қайта сақтандырушылардың үлесі, брутто	5	1,114,557	(429,116)
Өтелген сақтандыру сыйақылары, нетто		44,242,205	40,896,904
Есептелген кінәраттар	6	(16,312,507)	(24,096,041)
Есептелген кінәраттардағы қайта сақтандырушылардың үлесі	6	497,287	4,458,094
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердің өзгеруі, брутто	6	(12,864,154)	(8,838,689)
Сақтандыру шарттары бойынша резервтегі қайта сақтандырушылардың үлесінің өзгеруі	6	198,204	12,331,879
Есептелген кінәраттар, нетто		(28,481,170)	(16,144,757)
Таза қаржылық кіріс	7	11,419,379	10,871,503
Шетел валютасымен жасалған операциялардың таза (шығыны)/табысы		1,440,283	(2,779,099)
Таза комиссия шығындары	8	(3,423,527)	(2,998,872)
Құнсыздану зиянының (есептелуі)/қайта қалпына келтірілуі	9	(280,758)	(62,270)
Жалпы әкімшілік шығындар	10	(10,371,317)	(8,614,633)
Өзге операциялық кірісі, нетто		516,362	1,032,388
Салық алынғанға дейінгі табысы		15,061,457	22,201,164
Жан басы салығының шығыны	11	(2,052,526)	(3,308,053)
Бір жылғы табысы		13,008,931	18,893,111
Жан басы салығын алып тастағаннан кейінгі басқа жиынтық табыс			
Пайда немесе залал құрамына қайта сыныпталған немесе қайта сыныпталуы мүмкін баптары:			
Сатуға арналған, қолда бар қаржылық активтерінің қайта бағалану резерві:			
- Әділ құнының таза өзгеруі		587,970	(42,970)
- Пайда немесе залал құрамына ауыстырылған, әділ құнының таза өзгеруі		7,664	42,970
Жан басы салығын алып тастағаннан кейінгі басқа жиынтық табыс		595,634	-
Бір жылғы жиынтық табысының барлығы		13,604,565	18,893,111

Басқарма 6 беттен 72 бетке дейін ұсынылып отырған қаржылық есепті 2018 жылы 25 сәуірде төмендегідей қадағалап, қол қойды:

Рахманов Б.
Басқарма Төрағасы

Рахманова Н.С.
Бас бухгалтер

Пайда немесе залал және басқа жиынтық табыс туралы есеп қаржылық есептіліктің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

	Ескертпе	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
АКТИВТЕРІ			
Ақша қаражаттары және олардың эквиваленттері	12	8,830	261,977
Қолда бар, сатуға Банктегі шоттары және депозиттері	13	16,101,030	17,050,285
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері	14	6,308,069	19,121
Өтелу мерзіміне дейін ұсталынған инвестициялар	15	144,667,005	139,550,212
Инвестициялық жекеменшік	16	1,154,678	1,551,347
Негізгі қаражаттар және материалдық емес активтер	17	4,825,992	2,726,185
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	18	8,259,065	6,009,560
Кейінге қалдырылған салық активтері	11	25,045	84,412
Ағымдық салық активтері		526,846	125,966
Сақтандыру шарттарының резервіндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	19	34,177,924	32,865,163
Басқа активтер	20	2,623,452	1,912,423
Активтерінің барлығы		218,677,936	202,156,651
Міндеттемелер			
Сақтандыру шарттары бойынша резервері	19	105,345,341	86,866,537
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	21	1,549,985	719,148
Өзге міндеттемелері	22	2,358,321	2,333,379
Міндеттемелерінің барлығы		109,253,647	89,919,064
МЕНШІКТІ КАПИТАЛЫ			
Акционерлік капитал	23(а)	91,621,285	91,621,285
Жарғылық резерв	23(г)	4,206,103	1,730,855
Сатуға арналған, қолда бар қаржылық активтерінің қайта бағалану резерві		587,970	(7,664)
Бөлінбеген табысы		13,008,931	18,893,111
Капиталының барлығы		109,424,289	112,237,587
Міндеттемелерінің және капиталының барлығы		218,677,936	202,156,651

Қаржылық жағдайы туралы есеп қаржылық есептіліктің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Бір жылғы табысы	13,008,931	18,893,111
<i>Түзетулер::</i>		
Көнеру	208,617	158,867
Құнсыздануынан келтірілген зиянның есептелуі/(қайта қалпына келтірілуі)	280,758	62,270
Пайыздық кірісі	(11,676,669)	(11,130,549)
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің іске асырылуынан келтірілген таза іске асырылған (кірісі)/зияны	7,664	259,046
Шетел валюталарымен жасалған операцияларының іске асырылмаған зияны/(табысы)	(1,245,091)	2,749,958
Негізгі қаражаттарының және материалдық емес активтерінің шығу зияны	(993)	574
Жетекшілікке кейін қалдырылған бонус шығыны	191,561	1,388,013
Жан басы салығының шығыны	2,052,526	3,308,053
Айналымдағы капиталының өзгеруіне дейінгі операциялық зияны	2,827,304	15,689,343
Операциялық активтерінің (ұлғаюы)/кемуі		
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	(1,312,761)	(11,902,763)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	(1,999,642)	379,252
Өзге активтер	(749,887)	(359,449)
Операциялық активтерінің ұлғаюы(кемуі)		
Сақтандыру шарттарының резервтері	18,478,804	12,323,933
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	904,537	(597,313)
Өзге міндеттемелер	(166,622)	(343,582)
Сыйақы алғанға дейінгі және жан басы салығының төленуіне дейінгі операциялық қызметінен түскен ақшалай қаражаттарының таза түсімі	17,981,733	15,189,421
Алынған сыйақы	12,056,735	9,672,988
Төленген жан басы салығы	(2,394,039)	(4,901,112)
Операциялық қызметінен ақшалай қаражаттардың түсуі	27,644,429	19,961,297

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп қаржылық есептіліктің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Банктегі шоттары және депозиттері	(119,574,378)	(99,909,966)
Банктегі шоттары және депозиттері	120,614,008	92,944,264
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің сатылуы	-	1,754,350
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің сатып алынуы	(5,700,978)	(2,031,814)
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынған инвестициялардың сатылып алынуы	(22,122,126)	(16,130,707)
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынған инвестициялардың өтелуі	17,365,118	8,694,159
Инвестиция меншігінің сатылып алынуы	-	(17,515)
Негізгі қаражаттар мен материалдық емес активтердің сатылып алынуы	(1,915,878)	(1,718,228)
Негізгі қаражаттар мен материалдық емес активтердің сатылуынан түскен түсім	5,117	202,887
Инвестициялық қызметте ақша қаражаттарының пайдаланылуы	(11,329,117)	(16,212,570)
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Акционерлік капиталының шығарылуынан түскен түсім	-	35,080,120
Төленген дивидендтер	(16,417,863)	(38,654,500)
Қаржылық қызметіне байланысты ақшалай қаражаттардың пайдаланылуы	(16,417,863)	(3,574,380)
Ақшалай қаражаттарының және олардың эквиваленттерінің таза ұлғаюы/(кемуі)	(102,551)	174,347
Валюта бағамдары құбылуының ақшалай қаражаттарының шамасы мен олардың эквиваленттеріне ықпал етуі	(150,596)	(11,083)
Жыл басындағы жағдайы бойынша ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	261,977	98,713
Жыл соңындағы жағдайы бойынша ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері (12 ескертпе)	8,830	261,977

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп қаржылық есептіліктің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

мың теңге	Акцияерлік капитал	Жарғылық резерв	Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің қайта бағалану резерві	Бөлінбеген табыс	Меншікті капиталының барлығы
2016 жылғы 1 қаңтардағы қалдығы	56,541,165	3,036,996	(7,664)	37,348,359	96,918,856
Жыынтық табысының барлығы					
Жылдық табысы	-	-	-	18,893,111	18,893,111
Басқа жыынтық табыс					
Пайда немесе залал құрамына сыныпталған немесе қайта сыныпталатын баптар:					
Жан басы салығын алып тастағаннан кейінгі қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің өділ құнының таза өзгеруі	-	-	(42,970)	-	(42,970)
Жан басы салығын алып тастағаннан кейінгі табысының немесе зиянының құрамына ауыстырылған, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің өділ құнының таза өзгеруі	-	-	42,970	-	42,970
Басқа жыынтық табысының барлығы	-	-	-	-	-
Бір жылдық басқа жыынтық табысының барлығы				18,893,111	18,893,111
Тікелей капиталының құрамында көрсетілген, меншік иелерімен жасалған операциялары					
Шығарылған акциялары (ескертпе 23(а))	35,080,120	-	-	-	35,080,120
Жарияланған және төленген дивидендтері (ескертпе 23 (в))	-	-	-	(38,654,500)	(38,654,500)
Жарғылық резервінен аударылу (ескертпе 23 (г))	-	(1,306,141)	-	1,306,141	-
Меншік иелерімен жасалған операцияларының барлығы	35,080,120	(1,306,141)	-	(37,348,359)	(3,574,380)
2016 жылғы 31 желтоқсандағы қалдығы	91,621,285	1,730,855	(7,664)	18,893,111	112,237,587

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп аталмыш қаржылық есептіліктің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қарастырылуы тиіс.

мың теңге	Акциянерлік капитал	Жарғылық резерв	Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің қайта бағалану резерві	Бөлінбеген табыс	Меншікті капиталының барлығы
2017 жылғы 1 қаңтардағы қалдығы	91,621,285	1,730,855	(7,664)	18,893,111	112,237,587
Жиынтық табысының барлығы					
Жылдық табысы	-	-	-	13,008,931	13,008,931
Басқа жиынтық табыс					
Пайда немесе залал құрамына сыныпталған немесе қайта сыныпталатын баптар:					
Жан басы салығын алып тастағаннан кейінгі қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің өділ құнының таза өзгеруі	-	-	587,970	-	587,970
Жан басы салығын алып тастағаннан кейінгі табысының немесе зиянының құрамына ауыстырылған, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің өділ құнының таза өзгеруі	-	-	7,664	-	7,664
Басқа жиынтық табысының барлығы	-	-	595,634	-	595,634
Бір жылдық басқа жиынтық табысының барлығы					
Тікелей капиталының құрамында көрсетілген, меншік иелерімен жасалған операциялары	-	-	595,634	13,008,931	13,604,565
Шығарылған акциялары (ескертпе 23(а))	-	-	-	-	-
Жарияланған және төленген дивидендтері (ескертпе 23 (в))	-	-	-	(16,417,863)	(16,417,863)
Жарғылық резервінен аударылу (ескертпе 23 (г))	-	2,475,248	-	(2,475,248)	-
Меншік иелерімен жасалған операцияларының барлығы					
2017 жылғы 31 желтоқсандағы қалдығы	91,621,285	4,206,103	587,970	13,008,931	109,424,289

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп аталмыш қаржылық есептіліктің біртұтас бөлігі болып табылатын ескертпелерімен бірге қарастырылуы тиіс.

1 Есеп беруші кәсіпорын

(а) Ұйымдастырылу құрылымы және қызметі

«Еуразия» сақтандыру компаниясы» АҚ Қазақстан Республикасында 1995 жылғы мамыр айында «Еуразия» акционерлік сақтандыру компаниясы ретінде құрылды. 1999 жылғы 21 қаңтарда Компания «Еуразия» сақтандыру компаниясы» ашық акционерлік қоғамы ретінде қайта тіркелді. 2005 жылғы 21 мамырда Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексімен белгіленген мәнде акционерлік қоғам ретінде қайта тіркелді. «Еуразия қаржы компаниясы» АҚ аналық компаниясы болып таңылғанда, 2009 жылғы 26 маусым күні соңғы рет қайта тіркелді.

Компания сақтандыру және қайта сақтандыру қызметін көрсетуге 2016 жылы 14 қаңтарда Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі берген №2.1.6 лицензиясына ие.

Автокөлік қожаларын, жұмыс берушінің азаматтық-құқықтық жауапкершіліктерін, мүліктерді, жүктерді, көлік құралдарын, әуе, темір және су жолы көліктерін, келеңсіз жағдайлардан сақтандыру және өзге де сақтандыру түрлері Компанияның негізгі қызметі.

Компанияның заңды адресі: 050004, Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы, Желтоқсан көшесі -59. Компанияның бас кеңсесі Алматы қаласында орналасқан. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сай Компанияның Қазақстан Республикасының аумағында 13 (он үш) филиалы бар (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 13 (он үш)).

2017 жылғы 31 желтоқсандағы және 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайларына сай Компанияның акционерлері төмендегі кестеде беріліп отыр:

	31 желтоқсан 2017 жыл, %	31 желтоқсан 2016 жыл, %
Акционерлері:		
«Еуразиялық қаржы компаниясы» АҚ	95	95
Уманов Борис Григорьевич	5	5
Барлығы	100	100

(б) Қазақстан Республикасында қаржылық-шаруашылық қызметін атқару талаптары

Компания қызметінің басымын Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асырады. Сондықтан, Компанияның қызметіне даму үстіндегі Қазақстан экономикасы және қаржылық нарығының тән ерекшеліктері ықпал етеді. Құқықтық, салық және әкімшілік жүйелері жетілдірілу үстінде, әрқалай түсіндіріліп жататын тәуекелдік және өзгерістер жиі енгізілетін құқықтық және фискальдық жүйелердің басқа да кемшіліктерінің болуы өз қызметін Қазақстанда жүзеге асыратын кәсіпорындарға айтарлықтай қиындықтар туғызады. Бұған қоса, қазақстандық теңгенің 2015 жылы құнсыздануы және әлемдік нарықта мұнай бағасының төмендеуі шаруашылық қызметті жүзеге асыру ахуалының бұлыңғырлығын күшейте түсті.

Осы ұсынылып отырған қаржылық есеп қаржылық-шаруашылық қызметті жүзеге асырудың қазіргі жағдайының Компанияның қызмет нәтижелеріне және қаржылық жағдайына ықпал ету ықтималдылығының жетекшілік тарапынан бағалануын көрсетеді. Қаржылық-шаруашылық қызметті жүзеге асыру жағдайының бұдан былай дамуы жетекшіліктің берген бұл бағасынан басқашалау болуы мүмкін.

2 Қаржылық есепті даярлаудың негізгі қағидалары

(а) Қолданылатын стандарттар

Осы ұсынылып отырған қаржылық есеп Қаржылық Есептің Халықаралық Стандарттарына (бұдан былай - «ҚЕХС») сәйкес дайындалды.

(б) Қаржылық көрсеткіштерді бағалау қағидалары

Қаржылық есеп, сатуға арналған, қолда бар, әділ құны бойынша көрсетілген қаржылық активтерді қоспағанда, іс жүзіндегі шығасыларының есепке алыну қағидаларына сәйкес дайындалды.

(в) Функционалдық валюта және есепті ұсыну валютасы

Компанияның жүргізетін операцияларының көпшілігін және оның қызметіне әсер ететін экономикалық жағдайлардың мәнін барынша орынды көрсететін, Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы - қазақстандық теңге (бұдан былай – «теңге») Компанияның функционалдық валютасы болып табылады.

Сонымен қатар, теңге осы қаржылық есептің барлық мәліметтерін сипаттау валютасы болып табылады. Қаржылық есептің барлық мәліметтері мың теңгемен сипатталып беріледі.

(г) Бағалар мен талқылаулардың пайдаланылуы

Қаржылық есептің ҚЕХС талаптарына сәйкес дайындалуы жетекшілікті есепке алу саясатын қолдануға және қаржылық есепте көрсетілген кіріс пен шығыстың шамасына ықпал ететін пайымдаулар, есептік бағалаулар жасауға міндеттейді. Іс жүзіндегі нәтижелердің көрсетілген бағалаулардан айрықшалануы мүмкін.

Бағалаулар және олардың негізін қалайтын пайымдаулар тұрақты негізде қайта қарастырылады. Бағалауларға енгізілген түзетулер олар қайта бағаланатын есеп беру кезеңдеріне және қарастырылатын кез келген келесі кезеңдерге қарай танылады.

Төменде келтірілген Ескертпелер есепке алу саясатының қағидаларын қолдану барысында аса дәйектеле қоймаған бағалары мен маңызды талқылауларына қатысты ақпараттарды қамтиды:

- Сақтандыру шарттарының резервтері – 19 Ескертпе;
- Қаржылық аспаптарының әділ құны - 26 Ескертпе.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері

Компания бұдан былай сипатталатын есепке алу саясатының ережелерін аталмыш қаржылық есебінде ұсынылатын барлық есеп беру кезеңдеріне қарай қолданды.

(а) Шетел валютасы

Шетел валютасында жасалған мәмілелер Компанияның мәміле жасалған күнгі валюта бағамы бойынша функционалдық валютасымен көрсетіледі. Есеп берілген күнгі жағдайы бойынша сипатталған ақшалай активтері мен міндеттемелері сол есеп берілген күні қолданылатын валюта бағамына қарай функционалдық валютаға айырбасталады. Шетелдік валютада сипатталған ақшалай активтері мен міндеттемелерімен жасалған операцияларының табысы немесе зияны есеп беру кезінің соңына қарай валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға айырбасталған шетел валютасының сол кезеңдегі пайызы мен төлемдерінің қарқынды мөлшерлемесімен есептелген шамасына қарай түзетілген кезең басындағы функционалдық валютасының көнертілген құнының айырмашылығын білдіреді. Шетел валютасында сипатталып, әділ құнымен бағаланған ақшалай емес баптары мен міндеттемелері сол әділ құны анықталған күнгі айырбастау бағамдары бойынша функционалдық валютасына айырбасталады. Шетел валютасында сипатталып, іс жүзіндегі шығасылары көрсетілген ақшалай емес активтері мен міндеттемелері сол операция жасалған күнгі валюта бағамы бойынша функционалдық валютасына айырбасталады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

Шетел валютасына айырбастау нәтижесінде орын алатын бағамдық айырмашылықтары, құнсыздану нәтижесінде орын алған жағдайларды айтпағанда, қолда бар, сатуға арналған үлестік қаржылық аспаптарын айырбастау кезінде орын алатын табысының немесе зиянының құрамында көрсетіледі. Осының салдарынан, өзге жиынтықты кірісінің құрамында көрсетілген бағамдық айырмашылықтары табысының немесе зиянының құрамына қайта сыныпталады.

Компания 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық есебін дайындау кезінде валюта айырбастаудың мынадай бағамдарын пайдаланған болатын:

<i>Валюта</i>	<i>2017ж.</i>	<i>2016 ж.</i>
АҚШ-тың 1 доллары	332.33	333.29
1 еуро	398.23	352.42
1 фунт стерлинг	448.61	409.78
1 ресей рублі	5.77	5.43

(б) Сақтандыру шарттары

(i) Шарттардың сыныпталуы

Компанияның болашақта белгілі бір ықтимал жағдайлардың (бұдан былай – «сақтану» жағдайлары) сақтанушыға немесе оның бенефициариіне келенсіз ықпал етуі мүмкіндігіне байланысты, мұндай жағдайлар орын ала қалған күнде, сақтанушыға немесе оның бенефициариіне оны өтеуге келісім бере отырып, екінші тараптың (бұдан былай – «сақтанушының») айтарлықтай сақтану тәуекелін өз мойнына алуы сақтандыру шарттары ретінде сыныпталады. Сақтандыру тәуекелі – қаржылық тәуекелден бөлек тәуекел. Қаржылық тәуекел – болашақта бір немесе бірнеше белгіленген сыйақы мөлшерлемелерінің, бағалы қағаздар құнының, тауарлардың бағасының, валюта бағамының, баға немесе мөлшерлеме индексінің, несие рейтингінің немесе несие индексінің, өзге де мән-жайлардың құбылуын білдіреді. Қаржылық емес мән-жайлардың құбылуы орын алған күнде, мұндай құбылмалы жағдайлар сақтандыру шартының тараптарына тән емес. Сақтандыру шарттары бойынша да белгілі бір қаржылық тәуекелдердің берілуі мүмкін.

Сақтандыру жағдайы Компанияның айтарлықтай қосымша сақтандыру сыйақысын төлеу қажеттілігіне жетелейтін жағдайда ғана сақтандыру тәуекелі айтарлықтай маңызды болып табылады. Шарт жасалған сәттен бастап, ол бойынша барлық құқықтар мен міндеттемелер толығымен орындалып, мерзімі аяқталмайынша, бұл шарт - сақтандыру шарты болып сыныпталады.

Сақтандыру тәуекелі сақтанушыдан Компанияға өтетін сақтандыру шарттары аса маңызды бола қоймайды, олар қаржылық аспаптар ретінде сыныпталады.

(ii) Сақтандыру шарттарының танылуы және бағалануы

Сыйақылар

Жалпы сақтандыру бойынша есептелген сыйақылар олардың толығымен немесе ішінара күйде, келесі есепке алу кезеңіне қатысы бар, не жоқтығына қарамастан, ағымдағы жылы заңды күшіне енетін, сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйақыларын қамтиды. Сыйақылар делдалдардың комиссиясы кіретін жалпы сомада көрсетіледі. Сыйақыларға салынатын алым-салықтар кірмейді. Алынған сыйақының еңбегі өтелген бөлігі кіріс деп танылады. Сыйақы сақтандыру жабылған күннен бастап сақтандыру тәуекелінің азаюы негізінде пропорционалды түрде бүкіл сақтандыру кезеңінде еңбегі төленген деп танылады. Қайта сақтандыруға берілген сыйақылар қайта сақтандыру қызметінің құрылымына сай шығындар деп танылады. Қайта сақтандыруға беріліп, танылмаған сыйақылардың біразы алдын-ала төлем деп қарастырылады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттары, жалғасы

(ii) Сақтандыру шарттарының танылуы және бағалануы, жалғасы

Еңбегі өтелмеген сыйақылардың резервтері

Еңбегі өтелмеген сыйақылардың резервтері күнделікті барабар әдістің пайдаланылуы арқылы әрбір сақтандыру шартына жекелеген күйде есептелетін, келесі немесе одан кейінгі жылдары еңбегі өтеледі деп пайымдалып, қабылданған жалпы сыйақылардың біразын білдіреді.

Кезең бойы сақтандыру шартымен жабылған тәуекел деңгейінің кез келген өзгерісін сипаттау үшін қажет болған жағдайда резерві түзетілетін болады.

Кінәраттар

Кінәраттар төленбеген кінәрат резервтерінің өзгерісімен бірге, қаржылық жылы төленген кінәраттарды реттеу бойынша берілген кінәраттар мен шығындардан тұрады.

Төленбеген кінәраттар сол кінәраттарды реттеу мақсатына сәйкес сыртқы және ішкі шығасылармен қатар, мәлімделгеніне, не мәлімделмегеніне қарамастан, есеп беру кезеңінде келтірілген, бірақ, төленбеген, барлық кінәраттарды түпкілікті реттеуге байланысты бағаланған шығындарының шамасында Компанияның резервтерін құрайды. Төленбеген кінәраттар өткендегі тәжірибелерін, ұстанымын, заңнамадағы өзгерістерді, кінәраттарды реттеу рәсімдемелерінің өзгеруі іспетті сыртқы және ішкі пайымдалатын факторлардың тигізетін ықпалын назарға ала отырып, орын алған, бірақ, әлі мәлімделмеген кінәраттардың резервтерін құру мен дербес кінәраттардың бағалануы есебінен қалыптастырылады. Төленбеген кінәрат резервтері дисконтталмайды.

Жетекшілік кінәраттардың брутто резервтері мен қайта сақтандыру есебіне байланысты өтемақылары аталмыш ақпараттардың негізінде әділ сипатталған деп есептегенімен, түпкілікті міндеттемелері келесі ақпараттардың пайда болуы және мән-жайлардың орын алуы нәтижесінде өзгертін болады және құрылған резервтердің айтарлықтай түзетілуіне әкеліп соқтыруы ықтимал. Өткен кезеңдерде құрылған кінәраттар бойынша белгіленген резерв сомасының түзетілуі қаржылық есебінде осындай түзетулер енгізілген кезеңде сипатталады және маңызды болатын болса, жекелей ашылып көрсетіледі. Пайдаланылған әдістер мен өндірілген бағалар ұдайы қайта қарастырылып отырады.

(iii) Қайта сақтандыру активтері

Компания тәуекелдерін диверсификациялау арқылы өзінің таза әлеуеттік зиянын шектеу мақсатында қайта сақтандыруларды кәдуілгі қызметінің барысында іске асырады. Қайта сақтандыру шарттарын жасау барысында орын алған активтер, міндеттемелер және кірісі мен шығысы қайта сақтандыру келісімдерінің Компанияны сақтанушының алдындағы тікелей міндеттемелерінен босатпайтындықтан, сол сәйкес сақтандыру шарттары бойынша сәйкес активтерінен, міндеттемелерінен және кірісі мен шығысынан бөлек ескерілетін болады.

Айтарлықтай сақтандыру тәуекелінің берілуіне апарып соқтыратын шарттың құқықтары ғана қайта сақтандыру активтері ретінде ескеріледі. Айтарлықтай сақтандыру тәуекелі берілмейтін шарттың құқықтары қаржылық аспаптар ретінде ескеріліп, танылады.

Қайта сақтандыру бойынша берілген сақтандыру сыйақылары сәйкес сақтандыру шарттары бойынша сыйақыларының танылу негізіне сай келетін негізде шығын ретінде танылады. Қайта сақтандыруларға орай, жалпы сыйақының сақтандырылуы бойынша қайта сақтандырылатын тәуекелдердің пайымдаулы сипатының негізінде жабылатын кезеңде шығындарына жатқызылады. Қайта сақтандыру бойынша берілген сыйақылардың жұмсалмаған бөлігі қайта сақтандыру активтеріне жазылады.

Қайта сақтандыру активтері ретінде танылған сомасы сәйкес сақтандыру шарттарына қатысты, қолда бар резервтеріне баға беру негізінде бағаланады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттары, жалғасы

(iii) Қайта сақтандыру активтері, жалғасы

Қайта сақтандыру бойынша активтері төленген кінәраттарға қатысты қайта сақтандырушы-компаниялардан алынатын өтемдерін қамтиды. Олар қаржылық жағдайы жөніндегі есепте сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі іспетті сыныпталады.

Қайта сақтандырушыға шарттың қолданылу мерзімінде төленетін таза сома Компанияның осындай шарттары бойынша өзінің құқықтарына қатысты танылған қайта сақтандыру активтерінен гөрі азырақ болуы мүмкін.

Қайта сақтандыру активтері әрбір есеп беру күні құнсыздануына қарай бағаланады. Актив бастапқы танылғаннан кейін орын алған оқиғаның нәтижесінде сол оқиға объективті сипатта дәлелденген күнде, Компания алынатын соманың барлығын өтей алмайтын болса және бұл сома Компанияның қайта сақтандырушыдан алатын сомасына қарай, орынды бағалануы ықтимал жағдайларға ықпал етуі мүмкін болса, құнсызданған болып есептеледі.

(iv) Сақтандыруға есептелетін комиссиялық шығындар

Сақтандыру шарттарының комиссиялық шығындары сақтандыру агенттеріне және брокерлерге төленген комиссиялық сыйақы сынды тікелей шығасыларын, сақтандыру полистерінің шығарылуын және өзге де ұсыныстардың қарастырылуына байланысты әкімшілік шығындар сияқты жанама шығасыларын қамтиды.

Сатып алу шығасылары бастапқыдан-ақ болашақ кезеңге өткізіліп, кейін шарттың бүкіл қолданылу мерзімі бойы әрбір күнге есептелген негізде әрбір сақтандыру шартына жекелей, келесі жылдардағы табысының немесе зиянының құрамына жатқызылады.

(v) Міндеттемелерінің орындылығын тексеру

Міндеттемелердің орындылығының тексерілуі сақтандыру шарттары бойынша белгіленген резервтерінің жеткіліктілігін анықтау мақсатында әрбір есеп берілетін күні жүзеге асырылады. Ақшалай қаражаттардың барлық болашақтағы бітім-шарттық ағыстарының ағымдағы ең үздік бағалары мен зияндарының реттелуі бойынша шығындары, сақтандыру шарттары бойынша резервтеріне қарай міндеттемелерінің орындалуына тағайындалған активтерінен түсетін инвестициялық кірістері көрсетілген тексерулер жүргізілген кезде пайдаланылады. Резервтерінің жеткіліксіздігі анықталған жағдайда, қосымша резерв құрылады. Тапшылығы бір жылдық табысының немесе зиянының құрамында танылады.

(vi) Сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық және несиелік борышкерлігі

Сақтанушының, агенттердің және қайта сақтанушының алдындағы борышкерлік сомасы қаржылық аспаптары болып табылады және сақтандыру бойынша дебиторлық және сақтандыру шарттарының резервіне немесе қайта сақтандыру активтеріне емес, несиелік борышкерлік сомасына жазылады.

(в) Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері

Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері кассадағы қолма-қол банкноттары мен тиындарын, банкідегі бос жатқан қалдықтарын, сондай-ақ, әділ құнының өзгеруі айтарлықтай тәуекелге тап бола қоймайтын, бастапқы өтелу мерзімі үш айдан кем мерзімді құрайтын, өтімділігі жоғары болып табылатын, Компанияның қысқа мерзімдік міндеттемелерін реттеуге пайдаланатын қаржылық активтерін қамтиды. Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері қаржылық жағдайы жайлы есепте көнертілген құнымен сипатталады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(г) Банктегі шоттары және депозиттері

Компанияның банкте үш айдан астам уақытқа түрлі өтелу мерзімі белгіленген аванстары мен депозиттері бар. Өтеу мерзімі қатаң белгіленген банкідегі қаражаттары кейін қарқынды пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы көнертілген құнымен бағаланады. Банктегі шоттары және депозиттері егер болған жағдайда, құнсызданудан келтірілген зиянының кез келген резерві шегерілген күйде сипатталады.

(д) Негізгі қаражаттары

(i) Меншікті активтері

Негізгі қаражаттарының нысандары көнеруінің жинақталуы мен құнсыздануынан келтірілген зияны шегерілген, іс жүзіндегі құнымен сипатталады.

Егер негізгі қаражаттардың нысаны тиімді пайдаланылу мерзімі әртүрлі болатын бірнеше құрамнан тұратын болса, мұндай құрамдары негізгі қаражаттардың жекелеген нысандары іспетті сипатталады.

Көнеруі

Негізгі қаражаттарының көнеруі олардың тиімді пайдаланылуы ұсынылған мерзімде бірқалыпты әдіспен есептеліп, табысының немесе зиянының құрамында сипатталады. Нысанның көнеруі сатылып алынған күннен-ақ есептеліне бастайды, ал, шаруашылық әдіспен өндірілген негізгі қаражаттардың нысаны үшін – нысанның құрылысын салу аяқталған сәттен бастап, пайдаланылуға даяр болған сәттен есептелінеді. Жер телімдері бойынша көнеру есебі жүргізілмейді. Негізгі қаражаттардың түрлі нысандарының тиімді пайдалану мерзімін төмендегідей беруге болады:

- Гимараттар	50-70 жыл;
- Компьютерлер және жабдықтаулар	2-10 жыл;
- Көлік құралдары	4-6 жыл;
- Өзгелері	2-15 жыл.

(е) Материалдық емес активтер

Сатылып алынған материалдық емес активтері қаржылық есепте жинақталған көнеруі мен құнсыздану зиянын шегеріп тастағандағы іс жүзіндегі шығасылары бойынша сипатталады.

Арнайы бағдарламалық қамту лицензиясын сатып алу мен оның енгізілуіне жұмсалатын шығасылары сәйкес материалдық емес активтерінің құнына капиталдандырылады.

Материалдық емес активтері бойынша көнеруі олардың пайымдаулы тиімді пайдаланылу мерзіміне біркелкі әдіспен есептеліп, табысының немесе зиянының құрамында сипатталады. Материалдық емес активтерінің тиімді пайдаланылу мерзімі 1-5 (бір жылдан бес жылға дейін) жылды құрайды.

(ж) Инвестициялық меншік

Инвестициялық меншікке әдеттегі шаруашылық қызметі барысында, өндірісте пайдалану немесе тауарларды жеткізу, қызмет көрсету немесе әкімшілік қызметті атқару барысында сатуға арналмаған, жалдауға беруден және/немесе оның нарықтық құнының артуынан табыс табу көзделген меншігі жатады. Инвестициялық меншік жинақталған көнеруі мен құнсыздану зияны шегерілген іс жүзіндегі шығасыларымен бағаланады.

Егер инвестициялық меншік нысанын пайдалану сипаты өзгеріп, ол негізгі қаражаттардың санатына қайта сыныпталатын болса, онда бұл нысанның қайта сыныпталған күнгі әділ құны оның қаржылық есепте келесіде сипатталуы мақсатында осы нысан бойынша іс жүзінде жұмсалған шығасыларына айналады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(3) Қаржылық аспаптар

(i) Қаржылық аспаптардың сыныпталуы

Өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланған қаржылық аспаптары төмендегідей қаржылық активтерін немесе міндеттемелерін білдіреді:

- ең алдымен, таяу болашақта сату немесе сатылып алу мақсатында сатылып алынады немесе туындайды;
- бірлесе басқарылатын сәйкестендірілген және өткенде ғана қысқа мерзімдік табыс түскені дәлелденген қаржылық аспаптар қоржынының бір бөлігі болып табылады;
- өндірілген болып табылады (қарқынды болып табылатын, іс жүзінде пайдаланылатын хеджирлеу аспаптарымен және құрылған немесе қаржылық кепілдік шарттары болып табылатын, өндірілген аспаптарын айтпағанда); не болмаса
- бастапқы танылған сәтте өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланған санатқа белгіленген болып табылады.

Егер төмендегі талаптардың бірі орындалатын болса, Компания қаржылық активтерін және міндеттемелерін өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланған санатқа белгілей алады:

- активтерін және міндеттемелерін басқару, ішкі есептердегі олардың бағалануы және сипатталуы әділ құнымен жүзеге асырылатын болса;
- мұндай әдіс басқаша болуы ықтимал бухгалтерлік есепке алу ісінің сәйкессіздігіне түпкілікті немесе айтарлықтай жол бермейді; немесе
- актив немесе міндеттеме ол болмаған күнде шартқа сай пайымдалатын ақшалай қаражат ағысын айтарлықтай өзгертетін қаланып, өндірілген аспабын қамтиды.

Қаржылық аспабының бастапқы танылған кезде оны жіктеуге болатын санатын жетекшілік анықтайды. Өндірілген аспаптар мен бастапқы танылған сәтте өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетілген, әділ құнымен бағаланған санаттағы қаржылық аспаптары өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетіліп, әділ құнымен бағаланған қаржылық аспаптар санатынан қайта сыныпталмайды. Егер қаржылық активтері несиелері мен дебиторлық борышкерліктерінің санатына сай келетін болса, олар өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетіліп, әділ құнымен бағаланған қаржылық аспаптар санатынан қайта сыныпталуы мүмкін немесе егер, Компания аталмыш активтерді таяу болашақта немесе олардың өтелу мерзіміне дейін ұстап қалуға ниетті болса және мүмкіншілігі бар болса, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтер санатына қайта сыныпталуы мүмкін. Басқа қаржылық аспаптары тек сирек жағдайларда ғана өзгертін, сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетіліп, әділ құнымен бағаланған қаржылық аспаптар санатынан қайта сыныпталуы мүмкін. Сирек жағдайлар деп таяу арада қайталануы неғайбыл, некен-саяқ жағдайларды айтамыз.

Несие және дебиторлық борышкерлік белсенді нарықта өтімді емес қатаң белгіленген немесе белгіленген төлемдерімен өндірілмеген активтерін білдіреді, Компанияның төмендегідей іске асыруға ниетті активтерінен басқа:

- дереу сатуға немесе таяу болашақта сатуға ниетті,
- бастапқы танылған кезде өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетілетін, әділ құнымен бағаланған санатына жіктелгендері;
- бастапқы танылған кезде сатуға арналған, қолда бар санатына жіктелгендері, не
- Компанияның ол бойынша несиенің құнсыздануынан бөлек себептермен, бастапқыда жүзеге асырылған барлық инвестицияларын өтей алмауы мүмкін.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(з) Қаржылық аспаптар, жалғасы

(i) Қаржылық аспаптардың сыныпталуы, жалғасы

Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары өтеу мерзімі келгенге дейін ұстауға ниетті және ұстауға қабілетті қатаң белгіленген немесе белгіленген төлемдері және өтеу мерзімі қатаң белгіленген, өндірілмеген қаржылық активтерін білдіреді, Компанияның төмендегідей белгілегендерінен басқа:

- Компания бастапқы танылған кезде өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетілетін, әділ құнымен бағаланған санатына жіктегендері;
- Компанияның сатуға арналған, қолда бар санатқа жіктегендері; не

Несиелер және дебиторлық борышкерлік сипатына сай келетіндері.

Сатуға арналған, қолда бар қаржылық активтері өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында көрсетілетін, әділ құнымен бағаланған қаржылық активтерін немесе өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестицияларын, несиелерінің және дебиторлық борышкерліктерінің сипатына жатпайтын, сатуға арналған, қолда бар санатқа белгіленген, өндірілмеген қаржылық активтерін білдіреді.

(ii) Қаржылық аспаптарының қаржылық есепте танылуы

Қаржылық активтері және міндеттемелері қаржылық жағдайы жөніндегі есепте Компания сол қаржылық аспаптарына байланысты шарттық қарым-қатынасқа түскен кезде сипатталатын болады. Қаржылық активтерді сатып алудың барлық әдеттегі жағдайлары есеп-қисап айырылысқан күні сипатталады.

(iii) Қаржылық аспаптар құнының бағалануы

Қаржылық активтері және міндеттемелері бастапқыда әділ құнымен бағаланады, қаржылық активтерінің және міндеттемелерінің шығарылуына және сатылып алынуына тікелей жатқызылған мәмілелердің шығасылары, өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланбаған жағдайлар оған қоса көрсетіледі.

Бастапқы танылғаннан кейін актив болып табылатын өндірілген аспаптарды қоса, қаржылық активтері сатылу немесе өзге де жолдармен шығуының нәтижесінде белгіленуі мүмкін мәмілелер бойынша қандай-да бір шығасылары шегерілместен, әділ құнымен бағаланады. Оған төмендегілерін қоспағанда:

- қарқынды сыйақы мөлшерлемелік әдісін пайдалану арқылы көнертілген құнымен бағаланатын несиелерін және дебиторлық борышкерліктерін;
- қарқынды сыйақы мөлшерлемелік әдісін пайдалану арқылы көнертілген құнымен бағаланатын, өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестицияларын;
- әділ құнын сенімді деңгейде анықтау мүмкін емес, белсенді нарықта өтімді емес, үлестік аспаптарға енгізілетін инвестициясын. Мұндай аспаптар қаржылық есепте іс жүзіндегі шығасылары бойынша сипатталады.

Өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланған, қаржылық міндеттемелерінен басқа барлық қаржылық міндеттемелері және әділ құнымен сипатталған қаржылық активі танылуының доғарылу шартына сай келмеген кезде орын алатын барлық қаржылық міндеттемелері көнертілген құнымен бағаланатын болады.

(iv) Көнертілген құны

Қаржылық активінің немесе қаржылық міндеттемелерінің көнертілген құны сол қаржылық активі немесе қаржылық міндеттемелері бастапқы танылған кезде қарқынды сыйақы мөлшерлемесінің әдісін пайдалану арқылы анықталған, сондай-ақ, құнсыздануынан келтірілген зияны шегерілген, бастапқыда танылған құны мен өтелу кезіндегі құнының арасындағы айырмашылығының жинақталған көнеру шамасына түзетілген, борышкерліктің негізгі сомасының төлемі шегерілгеннен кейінгі бастапқы танылған кезде бағаланған қаржылық активінің немесе міндеттемелерінің құнын білдіреді. Сыйақылары мен дисконттарының шамасы, сондай-ақ, мәмілелер бойынша жұмсалған шығасылар сомасы сәйкес аспаптың баланстық құнына жазылады да, сол аспаптың қарқынды сыйақы мөлшерлемесіне қарай көнертіледі.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(з) Қаржылық аспаптары, жалғасы

(v) Әділ құнымен бағалау қағидалары

Әділ құны негізгі нарықта сол нарыққа қатысушылардың арасында ұйымдастырылған немесе мұндай нарық болмаған жағдайда, Компанияға әділ құнына баға берілетін күні ашық, анағұрлым тиімді нарықта жүзеге асырылған операциялық шарттарына қарай міндеттемелері берілген кезде төленетін немесе активтері сатылған кезде алынатын бағасын білдіреді. Міндеттемелерінің әділ құны міндеттемелерінің орындалмай қалу тәуекелін сипаттайды. Компания, аспаптың әділ құнын сол аспаптың белсенді нарықтағы өтімділігін мейлінше пайдалану арқылы бағалайды. Егер активтер немесе міндеттемелер бойынша операциялар айтарлықтай жиі жүзеге асырылатын болса және тұрақты түрде өтімділігін анықтауға болатын жеткілікті ауқымда жасалатын болса, нарық белсенді деп танылады.

Компанияның белсенді нарықта ағымдық өтімділігі болмаған жағдайда, байқалатын бастапқы мәліметтері барынша жоғары қарқында пайдаланылатын және байқалмайтын бастапқы мәліметтері барынша төмен екпінмен пайдаланылатын бағалау әдістері қолданылады. Бағалаудың тандалған әдістері нарыққа қатысушылар мұндай жағдайларда назарға ұстайтын барлық факторларды қамтиды.

Бастапқы танылу кезінде қаржылық аспаптың әділ құнының ең үздік айғағы, әдетте мәміле жасау бағасы болып табылады, яки, төленген немесе алынған өтемнің әділ құны. Егер Компания әділ құны бастапқы танылған кезде мәміле жасалған бағасынан айрықшаланатынын анықтаса және әділ құны ұқсас активтерге немесе міндеттемелерге арналған ағымдағы өтімділігі расталмаған жағдайда және тек бақыланатын бастапқы мәліметтерін пайдаланатын бағалау әдістеріне негізделмейтін болса, қаржылық аспап бастапқыдағы танылуы мен мәмілені бағалау кезіндегі әділ құнының арасындағы айырмашылығын шегеру үшін түзетілген әділ құнымен бағаланатын болады. Бастапқы танылғаннан кейінгі айырмашылығы аспаптың бүкіл мерзімі бойы сәйкес күйде табысының немесе зиянының құрамында, бірақ, бағасы байқалатын бастапқы мәліметтерімен толық расталатын немесе операция аяқталып қойған кезден кешіктірілмей сипатталатын болады.

Егер әділ құнымен бағаланған актив немесе міндеттеме сұраныс пен ұсыныс бағасына ие болатын болса, активтері және ұзақ мерзімдік ұстанымдары сұранысы мен міндеттемелерінің негізінде бағаланады, ал, қысқа мерзімдік ұстанымдары ұсыныс бағасының негізінде бағаланатын болады.

Компания өзгерістер орын алған, есеп беру кезеңінің соңындағы әділ құнының сатылық деңгейлерінің арасындағы өзара аударуларын таниды.

(vi) Келесі бағалау кезінде орын алған табысы немесе зияны

Қаржылық активтерінің немесе міндеттемелерінің әділ құны өзгерген кезде орын алатын табысы немесе зияны мынадай сипатталады:

- өзгеруі сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталатын, әділ құнымен бағаланатын санатқа сыныпталған қаржылық аспаптарының табысы немесе зияны сол табысының немесе зиянының құрамында көрсетіледі;
- қолда бар, сатуға арналған қаржылық активінің табысы немесе зияны капиталының құрамында (құнсыздану зиянын немесе қолда бар, сатуға арналған қарыз бойынша қаржылық аспаптарының шетелдік валютадағы қалдықтарының аударылуынан түсетін табысынан немесе зиянынан басқа) активінің танылуы доғарылғанға дейінгі бұрын капиталының құрамында сипатталып, кейін табысының немесе зиянының құрамына ауыстырылған, жинақталған табысы немесе зияны өзге де жиынтықты кірісі ретінде сипатталады. Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтерінің пайыздық кірістері орын алған кездегі қарқынды сыйақы мөлшерлемесінің әдісін пайдалану арқылы табысының немесе зиянының құрамында сипаттайды.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(з) Қаржылық аспаптары, жалғасы

(vi) *Келесі бағалау кезінде орын алған табысы немесе зияны, жалғасы*

Көнертілген құнымен көрсетілетін қаржылық активтері немесе міндеттемелері бойынша табысы немесе зияны сол қаржылық активтерінің немесе міндеттемелерінің танылуы доғарылған немесе құнсызданған жағдайда, сондай-ақ, сәйкес көнеруін есептеу барысында табысының немесе зиянының құрамында сипаттайды.

(vii) *Танылуының доғарылуы*

Компания аталмыш қаржылық активіне орай жасалған шартпен көзделген ақшалай қаражат ағысына деген құқығынан айрылған кезде сол қаржылық активтерін тануын доғарады немесе

Компания өзінің активтен түсетін ақша түсімдерін алу құқықтарын берген күнде, дегенмен, онымен байланысты барлық дерлік тәуекелдері мен игіліктерін бермеген, не толығымен сақтап та қалмаған болса, сондай-ақ, активтерге бақылау жүргізу құқықтарын бермеген болса, аталмыш есепте мұндай актив Компанияның осы активке қатысты шамасында көрсетіледі. Компанияның құрған немесе сақтап қалған, танылуының доғарылуы мақсатында оған қатысты талаптары орындалып, берілген қаржылық активтеріне қатысуының кез келген үлесі қаржылық жағдайы жөніндегі есепте жекелеген активі немесе міндеттемелері ретінде танылады. Компания оған қатысты шарттық міндеттемелері орындалатын, жоққа шығарылатын немесе доғарылатын қаржылық міндеттемелерін тануын доғарады.

Компания қаржылық жағдайы жөніндегі есепте танылған активтерінің берілетін талаптары бойынша мәмілелерін жасайды, бірақ, бұл ретте, берілген активтеріне деген меншік құқығынан шығатын тәуекелдері мен пайдасының барлығын дерлік немесе ішінара сақтап қалады. Барлық немесе барлық дерлік тәуекелдері мен пайдасы сақталған жағдайда, Компания берілген активтерін тануын доғармайды.

Компанияның қаржылық активке деген меншік құқығынан шығатын барлық дерлік тәуекелдері және пайдасы сақталып қалатын мәмілелер жасалған кезде, егер Компания оған бақылау жүргізу құқығынан айрылған болса, Компанияның сол активті тануы доғарылады.

Егер Компания активін берген кезде оны бақылау құқығын сақтап қалған болса, аталмыш актив құнының өзгеруіне байланысты, сол активке араласу үлесіне құқылы.

Компания өндіріп алу мүмкін емес деп тапқан активтерін сызып, есептен шығарып тастайды.

(viii) *Активтері мен міндеттемелерінің өзара есеп айрылысуы*

Компанияның қаржылық активтері және міндеттемелері қаржылық жағдайы жөніндегі есебінде өзара есептеліп, оған заңды негіз болған жағдайда және тараптар борышкерліктері бойынша өзара есеп айрылысуға деген немесе активті іске асыруға және міндеттемелерін бір уақытта атқаруға ниетті болған жағдайда, қаржылық жағдайы туралы есепте ашық күйде сипатталады.

(и) Құнсыздану

Компания әрбір есеп беру кезеңінің соңында қаржылық активінің немесе қаржылық активтер тобының құнсыздануы туралы айғақтардың нақты болуына баға береді. Мұндай куәландырулар болған жағдайда, Компания құнсызданудан келтірілген кез келген зиян мөлшерін бағалайды.

Қаржылық актив бастапқы танылғаннан кейін бір немесе бірнеше оқиғалардың нәтижесінде құнсызданудан зиян келтірілгені жөніндегі нақты айғақтар болған күнде ғана (зиян келтіру жағдайының орын алуы) және аталмыш оқиғаның (немесе оқиғалардың) қаржылық активке немесе қаржылық активтердің бір тобына орай, болашаққа пайымдалған ақша ағысына ықпал еткені нық сенімділікпен бағаланған күнде ғана қаржылық актив немесе қаржылық активтердің бір тобы құнсызданған деп танылады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(и) Құнсыздану, жалғасы

Қаржылық активтердің құнсыздануының орынды айғақтары міндеттемелердің орындалмауын (дефолт) немесе заемшының тарапынан төлемнің кешіктірілуін, заемшының шарттық міндеттемелерін орындамауын немесе шарттың талаптарын бұзуын, қаржылық активтің немесе бір топ қаржылық активтердің кез келген өзге жағдайларда Компания қарастырмайтын, заемшының немесе эмитенттің банкротқа ұшырау сипаттары, бағалы қағазға арналған белсенді нарықтың жоғалуы, қамту құнының төмендеуі немесе активтердің тобына қатысты байқалған жағдайлар, мысалы, топқа кіретін заемшылардың төлем қабілеттілігінің нашарлауы немесе атаулы бір топқа кіретін заемдық міндеттемелерінің орындалмауына апарып соқтыратын экономикалық жағдайлардың өзгеруі (дефолт) сынды қайта құрылымдалуын қамтиды.

Инвестицияның әділ құнының айтарлықтай және ұзақ уақыт бойы қолда бар, сатуға арналған үлестік құнды қағаздан сол құнды қағаз бойынша іс жүзіндегі шығыстар құнына дейін төмендей беруі оның құнсыздануының орынды айғағы болып табылады.

(і) Көнерген құнымен сипатталған қаржылық активтері

Көнерген құнымен сипатталған қаржылық активтері, ең алдымен несиелерден және өзге де дебиторлық борышкерліктерден (бұдан былай – «несиелер және дебиторлық борышкерліктер») тұрады. Компания құнсыздану ықтималдылығын анықтап отыру мақсатында несиелері мен дебиторлық борышкерліктеріне ұдайы баға беріп отырады.

Компания алдымен несиелер мен дебиторлық борышкерліктерінің құнсыздануының айғақтары жекелеген күйде маңызды болса, сол жекелеген күйде бағалап алады, содан соң аса маңызды болып табылмайтын несиелері мен дебиторлық борышкерліктерінің құнсыздану айғақтарын ұжымды түрде бағалайды. Егер Компания жекелеген күйде бағаланған несиелері мен дебиторлық борышкерліктерінің құнсыздану айғақтары жоқтығын анықтайтын болса, маңызды болсын, не маңызды болмасын, несиелері мен дебиторлық борышкерліктері ұқсас несиелік сипаттамалары бойынша несиелері мен дебиторлық борышкерліктерінің тобына қоса жазылып, ұжымдық сипаттағы активтер тобының құрамында құнсыздану мәніне қарай бағаланады. Құнсыздануынан зиян келтірілген немесе зияны әлі де бар құнсыздану мәніне қарай жекелей бағаланған несиелері мен дебиторлық борышкерліктері құнсыздану мәнінің ұжымдық бағасына қосылмайды.

Несие немесе дебиторлық борышкерлікке орай құнсызданудан зиян келтірілгені туралы негізделген айғақтар болған жағдайда, зиян сомасы несиенің немесе дебиторлық борышкерліктің және ағымдағы сәтке келтірілген болашаққа пайымдалған ақшалай қаражат ағысының баланстық құнының айырмашылығы ретінде көрсетіледі. Ол несиенің немесе дебиторлық борышкерліктің бастапқы қарқынды сыйақы мөлшерлемесінің пайдаланылуымен дисконтталған кепілдіктер мен қамтулардың өтемді құнын қоса қамтиды. Жасалған шарттарға сай ақшалай қаражат ағысы және ағымдағы экономикалық жағдайды сипаттайтын, қолда бар сәйкес ақпараттардың негізінде түзетілген зиян алудың тарихи тәжірибесі болашаққа пайымдалған ақшалай қаражаттарының ағысын алуды анықтауға қызмет етеді.

Бірқатар жағдайларда несиенің немесе дебиторлық борышкерліктің құнсыздануынан келтірілген зиянды анықтауға арналған қолда бар мәліметтер шектеулі болуы мүмкін немесе бұдан былай ағымдағы талаптар мен жағдайларға сай келмеуі ықтимал. Мұндай жағдай, егер заемшы қаржылай қысылып қалған жағдайда, ал, осындай заемшыларға қатысты ашық ақпараттар орын алып жатады. Мұндай жағдайларда Компания құнсызданудан келтірілетін зиян сомасын анықтауда өзінің талқылаулары мен тәжірибесіне сүйенеді.

Несиенің немесе дебиторлық борышкерліктің құнсыздануынан келтірілген зиянның барлығы табысының немесе зиянының құрамында сипатталады және егер өтелетін құнның келесі ұлғаюы зиянның құнсызданудан келтірілгені танылғаннан кейін болған оқиғаға орынды дәрежеде байланысты бола алады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(и) Құнсыздану, жалғасы

(i) Көнерген құнымен сипатталған қаржылық активтер, жалғасы

Егер өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар немесе дебиторлық борышкерліктер бойынша өндіріп алу мүмкін болмаса, онда талап құнсыздануға орай сәйкес резерв есебіне жазылады. Жетекшілік Компанияның өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары және дебиторлық борышкерліктері мүмкін емес деп табатын болса және активтерді өндіріп алуға байланысты барлық рәсімдемелері аяқталды деп шешетін болса, өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестицияларын немесе дебиторлық борышкерліктерін (және кез келген құнсыздануға орай резервтерін) сызып тастайды.

(ii) Іс жүзіндегі шығасыларымен сипатталатын қаржылық активтері

Іс жүзіндегі шығасыларымен сипатталатын қаржылық активтері олардың әділ құнын сенімділікпен анықтауға болмайтындықтан, әділ құнымен сипатталмайтын, қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтердің құрамына қосылған, өтімді емес үлестік аспаптарын қамтиды. Мұндай инвестициялардың құнсызданғаны жөнінде негізделген айғақтар бар болса, құнсызданудан келтірілген зияны инвестицияның баланстық құны мен осыған ұқсас қаржылық активтер бойынша табыстың ағымдағы нарықтық шамасын пайдалану арқылы дисконтталған ағымдағы сәтке келтірілген, болашаққа пайымдалған ақшалай қаражаттар ағысының құны арасындағы айырмашылығы ретінде есептеледі.

Көрсетілген инвестициялардың құнсыздануынан келтірілген барлық зияны табысының немесе зиянының құрамында сипатталып, қайта қалпына келтірілмейді.

(iii) Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері

Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтердің құнсыздануынан келтірілетін зиян қайта сыныпталған түзетулер ретінде табысының немесе зиянының құрамына, өзге де жиынтықты кірісінің құрамында танылған жинақталған зиянының аударылуы арқылы танылады. Өзге жиынтықты кірісінен табысының немесе зиянының құрамына қайта сыныпталған, жинақталған зияны негізгі соманың кез келген төлемдері шегерілгендегі сатып алған құны мен көнеруінің және осыған дейін табысының немесе зиянының құрамында танылған, құнсызданудан келтірілген зияны шегерілген, ағымдағы әділ құнының арасындағы айырмашылығын білдіреді. Ақшаның уақытша құнына жататын құнсыздану резервінің өзгеруі пайыздық кіріс құрамы ретінде сипатталады.

Егер келесі кезеңдерде қолда бар, сатуға арналған, құнсызданған қарыздық бағалы қағаздардың әділ құны өсетін болса және оның өсуі табысының немесе зиянының құрамындағы құнсыздануынан зиян келтірілгені танылған жағдайдан кейін орын алған мән-жайларға байланыстылығы негізделген күнде, оның құнсыздануынан келтірілген зияны қайта қалпына келтіріледі және қайта қалпына келтірілген шамасы табысының немесе зиянының құрамында танылатын болады. Алайда, қолда бар, сатуға арналған, құнсызданған бағалы үлестік қағаздардың әділ құнының кез келген келесі кезеңдерде қайта қалпына келтірілуі өзге жиынтықты кірісінің құрамында танылады.

(iv) Қаржылық емес активтер

Кейінге қалдырылған салық активтерінен бөлек қаржылай емес активтері құнсыздану сипаттарының болуына орай, әрбір есеп беру күнгі жағдайына қарай бағаланып отырады. Қаржылық емес активтердің өтелетін құны сатылуына және пайдалану құндылығына байланысты шығындары шегерілген едәуір жоғарылау әділ құнының шамасы болып табылады. Пайдаланылуынан түсетін құндылығын анықтау кезінде болашаққа пайымдалған ақшалай қаражаттарының ағысы олардың ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық құнын сипаттайтын және сол активке тән тәуекелдерін сипаттайтын, салық салынғанға дейінгі дисконтталған мөлшерлемесін пайдалану арқылы ағымдағы сәтке келтірілген құнына дисконтталады. Ақшалай қаражат ағысын қарқындата қоймайтын, өзге активтермен күшейе қоймайтын, ақшалай қаражат ағысына айтарлықтай тәуелді бола қоймайтын активке арналған өтелетін құны сол актив жататын, ақшалай қаражат ағысын үдететін, активтердің тобына анықталады. Құнсыздануынан келтірілетін зияны ақшалай қаражат ағысын үдететін активтің немесе бір топ активтердің баланстық құны оның өтелетін құнынан жоғары болған кезде анықталады.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(и) Құнсыздану, жалғасы

(iv) Қаржылық емес активтер

Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан келтірілетін зиянның барлығы табысының немесе зиянының құрамында сипатталады және тек отелетін құны анықталған кезде пайдаланылатын бағалары өзгерген күнде ғана қайта қалпына келтіріледі. Активтің құнсыздануынан келтірілетін кез келген зиян, егер құнсыздануынан келтірілетін зиян қаржылық есепте сипатталмаған күнде қалыптасатын баланстық құнынан (көнеруі шегерілгеннен кейін) аспайтын болса, сол активтің баланстық құнынан аспайтын ауқымда қайта қалпына келтіріледі.

(к) Резервтер

Резерв қаржылық жағдайы жөніндегі есепте, егер Компанияның болған жағдайдың нәтижесінде заңды немесе негізделген міндеттемелері орын алған күнде және сол міндеттемелерін орындау үшін қаражаттар қажет болатын жағдайда орын алады. Егер мұндай міндеттемелерінің сомасы қомақты болатын болса, резервтер ақшаның ағымдағы уақытша құнын сипаттайтын, салық салынғанға дейінгі болашаққа пайымдалған ақшалай қаражаттарының ағысын және қажет болған кезде сол міндеттемелерге тән тәуекелдерін дисконттау арқылы анықталады.

(л) Акционерлік капитал

(i) Қарапайым акциялар

Қарапайым акциялар капитал ретінде сыныпталады. Қарапайым акциялардың шығарылуына байланысты шығасылары және акцияларының опциондары кез келген салық әсері шегерілгендегі капиталының кемуі ретінде танылады.

(ii) Меншікті акцияларының сатылып алынуы

Компания өзінің меншікті акцияларын сатып алған жағдайда, оның сатылып алынуына жұмсалған төлеммен қоса, шығасылары осы қаржылық есебінде капиталының кемуі ретінде сипатталады.

(iii) Дивидендтері

Компанияның дивидендтерін жариялап, шығару мүмкіншілігі Қазақстан Республикасының қолданылатын заңнамасына сәйкес реттеледі.

Қарапайым акциялар бойынша дивидендтері қаржылық есебінде жариялануына қарай бөлінбеген табысы ретінде сипатталады.

(м) Салық салымы

Жан басы салығы ағымдағы салық сомасы мен кейінге қалдырылған салық сомасын қамтиды. Жан басы салығы өзге жиынтықты кірісінің құрамында сипатталатын операцияларына жататын сомадан басқа толық ауқымдағы табысының немесе зиянының құрамында сипатталады немесе тікелей капитал шотында сипатталатын меншік иелерімен жүргізілетін операцияларының сомасында, сәйкесінше өзге жиынтықты кірісінің құрамында немесе тікелей капиталының құрамында сипатталады.

Ағымдағы салық

Ағымдағы жан басы салығы есеп берілетін күні қолданылатын мөлшерлеменің ескерілуімен бір жылғы салық салынатын табысының пайымдаулы мөлшерінен, сондай-ақ, осыған дейінгі есеп берілген жылдардағы жан басы салығын дәйектеу нәтижесінде пайда болған міндеттемелерінің сомасымен есептеледі.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(м) Салық салымы, жалғасы

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері баланстық міндеттемелер әдісін пайдалану арқылы уақытша айырмашылығына қатысты есептелінеді. Кейінге қалдырылған табыс салығы активтер мен міндеттемелердің салықтық базасы және олардың баланстық құны арасында туындайтын барлық уақытша айырмашылығы бойынша қаржылық есептің мақсатында көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған салық активтері болашақта уақыт айырмашылығын, салық бойынша қабылданбаған шығындарды және пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін жабуға жеткілікті деңгейдегі салық салымының табысын алу ықтималдылығына қарай сипатталады. Кейінге қалдырылған салық активтерінің көлемі оған қатысты шегерілген уақыт айырмашылығын пайдалануға болатын, салық салымы табысының алынуы неғайбыл болуы деңгейіне қарай кеми береді. Кейінге қалдырылған салық активтері болашақта уақыт айырмашылығын, салық бойынша қабылданбаған шығындарды және пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін жабуға жеткілікті деңгейдегі салық салымының табысын алу ықтималдылығына қарай сипатталады.

Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есеп беру кезеңінде қайта бағаланады және болашақта салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активін өтеуге мүмкіндік береді деген ықтимал шамада танылады.

Кейінге қалдырылған салық мөлшері болашақта, уақыт айырмасы қалпына келтірілген сәтте пайдаланылатын салық мөлшерлемесі тұрғысынан анықталады, бұл есеп берілетін күнгі жағдай бойынша қолданыстағы немесе қолданысқа енгізілген заңдарға негізделеді. Кейінге қалдырылған салықтың бағасы салықтың салдарын көрсетеді, бұл Компанияның есеп беретін кезеңінің соңында активтер мен міндеттемелердің баланс құнын өтеуді немесе жауып тастауды жоспарлаған тәсіліне байланысты.

Қолданыстағы салық активтерін қолданыстағы салық міндеттемелеріне қарсы есептеу жүргізуге заңмен белгіленген құқық болған жағдайда және бұл активтер мен міндеттемелер бір салық органы салық салынатын бір кәсіпорыннан немесе салық салынатын әртүрлі кәсіпорыннан өндіріп алынатын пайдаға жатқан жағдайда кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер есепке алынады, бірақ бұл кәсіпорындар қолданыстағы салық міндеттемелері мен активтерін нетто-негізде реттеуі керек немесе бұл кәсіпорындардың салық активтерін іске асыру осы салық міндеттемелерін өтеумен бір мезгілде іске асырылады.

(н) Қаржылық есептегі кірісінің және шығысының танылуы

Пайыздық кірістері және шығыстары қарқынды сыйақы мөлшерлемесінің пайдаланылуымен табысының немесе зиянының құрамында сипатталады.

Өзге комиссиялар, сондай-ақ, өзге де кірісі және шығысы сәйкес қызмет көрсетілген күнгі табысының немесе зиянының құрамында сипатталады.

Дивидендтер түріндегі кірісі сол дивидендтер жарияланған күнгі табысының немесе зиянының құрамында көрсетіледі.

Операциялық жалдау шарттары бойынша төлемдер жалдау шартының бүкіл мерзіміне қарай біркелкі қалыпта табысының немесе зиянының құрамында танылады. Алынған жеңілдіктер сомасы жалдау шартының бүкіл мерзіміне қарай жалдау шығынының жалпы шамасын төмендетеді.

(о) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттары және түсініктемелері

Бірқатар жаңа стандарттар, стандарттарға енгізілген түзетулер және түсініктемелер 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша әлі қолданысқа енгізілмеді және аталмыш қаржылық есебін дайындау кезінде қолданылмады. Компания аталған стандарттар мен түсініктемелер заңды күшіне енгізілген күннен бастап қолдануды жоспарлап отыр.

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары»

2014 жылғы шілдеде жарияланған ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары», ҚЕХС (IAS) 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалау» нұсқаулығын ауыстырды және де ол қаржы құралдарын жіктеу және бағалау бойынша, қаржылық активтер құнсыздануы мен хеджерлеуді есепке алу бойынша талаптарды қамтиды.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері, жалғасы

(о) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттары және түсініктемелері, жалғасы

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары», жалғасы

Жіктеу және бағалау

ҚЕХС (IFRS) 9 қаржы активтерін бағалаудың негізгі үш санаттарын қамтиды: амортизациялық құны бойынша бағаланатын, басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын (FVOCI) және пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын (FVTPL). ҚЕХС (IFRS) 9 бойынша қаржы активтерін жіктеу негізінен, қаржылық актив және ақша ағымдары бойынша шартта ескерілген сипаттамалар меңгерілуінің бизнес үлгісі шеңберіне сүйеніп анықталады. Бұл стандарт ҚЕХС (IAS) 39 бойынша қолданыстағы қаржы активтерінің келесі санаттарын жояды: өтеуге дейін ұсталынатын қаржы активтері, несиелер мен дебиторлық қарыз және сату үшін қолда бар қаржы активтері.

ҚЕХС (IFRS) 9 бойынша, негізгі келісім-шартқа енгізілген, стандарттың қолданылу ортасында қаржы активі болып табылатын туынды құралдар, негізгі келісімшарттан бөлінбейді. Оның орнына, бүкіл гибриді келісімшарт жіктеу мақсатында толық бағаланады. Үлестік құралдар әділ құны бойынша бағаланады.

ҚЕХС (IFRS) 9 негізінен ҚЕХС (IAS) 39 бойынша қолданыстағы қаржылық міндеттемелерді жіктеу туралы талаптары сақталған.

Құнсыздану

9 ҚЕХС (IFRS) құнсыздануға қатысты болашаққа бағдарланған, жаңа «күтілетін несие зиянының» моделін енгізді, бұл 39 ҚЕХС (IAS) белгіленген «жұмсалған несие зияны» моделінің орнына қолданылады. Құнсызданудың жаңа моделін пайдалану экономикалық факторлардың өзгерісі пайда болу ықтималдылығы бойынша өлшеу арқылы анықталатын күтілетін несие зиянына қалай әсер ететіндігіне қатысты Компанияның маңызды кәсіби болжамын қажет етеді.

Құнсызданудың жаңа моделі басқа жиынтық кіріс арқылы амортизацияланған құн бойынша немесе әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтеріне қатысты қолданылады, оған үлестік құралдарға салынған инвестиция, сондай-ақ шарттар бойынша активтер қамтылмаған. 9 ҚЕХС (IFRS) сәйкес, күтілетін несие зиянын ескерген бағалау резерві мына тәсілдердің бірі арқылы бағаланады:

- 12 ай күтілетін несие зияны негізінде. Бұл есеп беру күнінен кейін 12 айдың ішінде болуы мүмкін дефолт салдарынан пайда болатын күтілетін несие зияны.
- бүкіл мерзімдегі күтілетін несие зияны негізінде. Бұл қаржы құралының күтілетін әрекет ету мерзімі бойы ықтимал дефолт жағдайы салдарынан туындайтын күтілетін несие зияны.

Қаржы активі бойынша несие тәуекелі есеп беретін күні бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өскен жағдайда бүкіл мерзімдегі күтілетін несие зиянын бағалау қолданылады.

Өйтпеген жағдайда есеп беретін күннен кейінгі 12 айдағы күтілетін несие зиянын бағалау қолданылады. Бұл ретте кәсіпорын есеп беретін күнгі жағдай бойынша қаржы құралының несие тәуекелі төмен болған жағдайда қаржы құралы бойынша несие тәуекелі бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өспеген деген болжамды пайдалануға құқылы. Алайда сауда дебиторлық берешекке және шарт бойынша қаржыландырудың маңызды компоненттері жоқ активтерге қатысты әрдайым бүкіл мерзім ішінде күтілетін несие зиянын бағалау қолданылуы тиіс. Кәсіпорын есеп саясаты ретінде сауда дебиторлық берешекке және шарт бойынша қаржыландырудың маңызды компоненттері бар активтерге қатысты қолданған тәсілді таңдай алады. Компания 9 ҚЕХС-те резервтеу бойынша талаптар қолданылатын және 39 ҚЕХС (IAS) сәйкес танылатын құнсызданудан түскен зиянмен салыстырғанда құнсыздану негізінде резервтің айтарлықтай ұлғаюы күтілмейтін активтерге қатысты алдын ала бағалау жүргізді. Алайда Компания 9 ҚЕХС (IFRS) аясында пайдаланатын резервтеу әдістемесін әзірлеуді әлі аяқтаған жоқ.

3 Есеп саясатының негізгі қағидалары, жалғасы

(о) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттары және түсініктемелері, жалғасы

ҚЕХС (IFRS 9) «Қаржы құралдары», жалғасы

9 ҚЕХС (IFRS) оту

Сыныптама мен бағалау және құнсыздану бойынша талаптар бастапқы қолдану күні бөлінбеген пайда мен резервтің кіріспе сальдосын түзету арқылы жалпы ретроспективті түрде (кейбір босатулармен) қолданылады. Стандартта өткен кезеңдердегі салыстырмалы деректерді қайта есептеу туралы талаптар жоқ. 9 ҚЕХС (IFRS) 2018 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есеп беру кезеңдері үшін өз күшіне енеді. Стандартты мерзімінен бұрын пайдалануға рұқсат етілген. Көбіне сақтандыру қызметімен шұғылданатын компаниялар үшін қолдану мерзіміне қатысты 9 ҚЕХС (IFRS) алып тастау көзделген. Көрсетілген компанияларға 39 ҚЕХС (IAS) «Қаржы құралдары: тану және бағалауды» 4 ҚЕХС (IFRS) «Сақтандыру шарттарын» түзетіп, оған көшкенге дейін қолдануды жалғастыруға рұқсат етілген, бұл стандарт 2021 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есеп кезеңдерінен бастап өз күшіне енеді. Компания 9 ҚЕХС (IFRS) қолдануға байланысты бухгалтерлік (қаржылық) есептіліктің өзіне тигізетін ықтимал әсерін ресми түрде бағалауға кірісті. Компания стандартты мерзімінен бұрын пайдалануды жоспарламайды.

17 ҚЕХС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»

17 ҚЕХС (IFRS) қолдану саласы 9 ҚЕХС (IFRS) «Сақтандыру шарттарына» ұқсас. Бастапқы тану кезінде Компанияның сақтандыру шартының міндеттемесі мынадай компоненттерден құралады:

— Міндеттемелерді орындау бойынша ақша ағыны, бұл тәуекелді ескере отырып түзетілген сақтанушылардың құқықтары мен міндеттемелерінің келтірілген құнын құрайды, оған төмендегілер қамтылған:

- болашақ ақша ағынын бағалау;
- дисконттау; және
- қаржылық емес тәуекелді ескере отырып, тәуекелді түзету.

— Шарт бойынша қызметтер маржасы (CSM), бұл еңбексіз табылған пайданы құрайды, Компания оны сақтандыру кезеңі бойы қызмет көрсеткен мөлшерде мойындайды.

— Бастапқы тану кезіндегі таза жылыстау болып табылатын, міндеттемелерді орындау бойынша ақша ағыны тікелей зиян ретінде танылады.

Бастапқы танудан кейін Сақтандыру шарттары Компаниясының міндеттемесіне мына міндеттемелер қамтылады: қалдық сақтандыру өтемі бойынша міндеттеме (Міндеттемелерді орындау бойынша ақша ағыны және CSM), сондай-ақ есептелген сақтандыру талабының міндеттемесі (сақтандыру талаптарына қатысты міндеттемелердің орындалуы бойынша ақша ағыны және жұмсалған, бірақ әлі төленбеген шығын).

Міндеттемелерді орындау бойынша ақша ағынын қайта бағалау ағымдағы бағаларды көрсету мақсатында әрбір есеп берілетін күні жүргізіледі. Жалпы міндеттемелердің орындалуы бойынша ақша ағынын өзгерту әртүрлі тәсілдермен ескеріледі:

- ақшаның уақытша құны мен қаржы тәуекелі ықпалының өзгеруі қаржылық жағдай туралы есепте көрсетіледі;
- өткен және ағымдағы қызметтерге қатысты өзгерістер пайда немесе зиян құрамынан танылады, және де
- болашақ қызметтерге жататын өзгерістер CSM-ді түзетеді.

3 Есеп саясатының негізгі қағидалары, жалғасы

(о) Әлі қолданысқа енгізілмеген жаңа стандарттары және түсініктемелері, жалғасы

17 ҚЕХС (IFRS) «Қаржы құралдары», жалғасы

Белгілі бір критерийлерді орындаған кезде сақтандыру сыйақысын бөлу тәсілі сияқты жеңілдетілген тәсіл қолданылуы мүмкін.

Бағалаудың жалпы моделі төмендегілерге қатысты қолданылған жағдайда түрленеді:

- Компания иелік ететін қайта сақтандыру шарттары;
- тікелей қатысу шарттары; және
- қатысудың дискрециялық белгілері бар инвестициялық келісімшарттар.

Сақтандыру шарты бойынша кіріс әр есептік кезең үшін Компания сыйақы аламын деп үміттеніп отырған қызметтеріне жататын қалған сақтандыру өтеміне қатысты міндеттеменің өзгеруі нәтижесінде түседі.

Инвестициялық компоненттер сақтандыру шарттары бойынша кірістен және сақтандыру қызметтеріне жұмсалған шығыннан алынып тасталады.

Сақтандыру бойынша қызметтер нәтижесі сақтандыру бойынша қаржы кірісі немесе шығынынан бөлек беріледі.

Компания сақтандыру бойынша қаржы кірісі мен шығынын пайда немесе зиян және басқа жиынтық кіріс арасында бөле алады.

17 ҚЕХС (IFRS) 2021 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есеп беру кезеңдеріне қатысты өз күшіне енеді.

9 ҚЕХС (IFRS) «Қаржы құралдары» және 15 ҚЕХС (IFRS) «Сатып алушылармен жасасатын шарттар бойынша түскен пайда» осы стандартты қабылдаған күні немесе ертерек қолданылған жағдайда мерзімінен бұрын пайдалануға рұқсат етілген.

Толық ретроспективті қолдану қажет, алайда бұл орынсыз болса, түрлендірілген ретроспективті тәсіл және әділ құн негізіндегі тәсіл бар.

Компания 17 ҚЕХС (IFRS) қолдануға байланысты өзінің қаржылық есептілігіне тигізген ықтимал әсердің ресми бағалауын бастамаған және 17 ҚЕХС (IFRS) енгізу процесін дайындауға бағытталған қандай да бір нақты іс-әрекеттерді орындауға шара қолданбаған. Тиісінше, практикалық тұрғыдан алғанда, 17 ҚЕХС (IFRS) қолданудың Компанияның қаржылық есептілігіне тигізетін әсерін бағалау мүмкін емес.

(п) Басқа стандарттар

Стандарттарға енгізілген келесі түзетулер мен түсініктемелер Компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді:

- 15 ҚЕХС (IFRS) «Сатып алушылармен жасасатын шарттар бойынша түскен пайда».
- 16 ҚЕХС (IFRS) «Жалға алу».
- ҚЕХС жыл сайын жетілдіру, 2014–2016 жж. кезеңі – 1 ҚЕХС (IFRS) және 28 ҚЕХС (IAS) түзетулер енгізу.
- Сыныптама және акция негізінде төлемдер бойынша операцияларды бағалау (2 ҚЕХС (IFRS) енгізілген түзетулер).
- Инвестициялық жылжымайтын мүлікті бір санаттан екінші санатқа аудару (40 ҚЕХС (IAS) енгізілген түзетулер).
- Инвестор мен оның қауымдасқан немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілеге активтерді сату немесе салу (10 ҚЕХС (IFRS) және 28 ҚЕХС (IAS) енгізілген түзетулер).
- 22 ХҚЕТК (IFRIC) түсініктемесі: «Шетел валютасындағы операциялар және алдын ала төлеу».
- 23 ХҚЕТК (IFRIC) түсініктемесі: «Табыс салығын есептеу ережесіне қатысты белгісіздік».

4 Сақтандыру тәуекелін басқару

Компания сақтандыру тәуекелін аудару шарттарын жасайды. Бұл тарауда аталған тәуекелдердің жалпылама сипаттамалары мен Компанияның оны басқару әдіс-тәсілдері ұсынылып отыр.

(а) Тәуекелді басқару мақсаты және сақтандыру тәуекелін төмендету саясаты

Компанияның сақтандыру тәуекелінің басқарылуы оның атқаратын қызметінің басты міндеттерінің бірі болып табылады. Сақтандыру шарттарының мақсаты аталған қоржындар бойынша пайымдалған ақшалай қаражаттардың ағысына сай келетін, көрсетілген активтердің өтеу құнымен және кезеңімен танылады..

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты

Төменде сақтандыру шарттарына бағыланысты орын алатын ақшалай қаражаттардың сомасына, мерзіміне және болашақтағы қозғалысының белгісіздігіне айтарлықтай ықпалын тигізетін талаптары көрсетілген. Онымен қоймай, төмендегі сипаттаулары Компанияның негізгі өнімдері жайлы мәліметтер береді және Компанияның тәуекелдерді басқару әдіс-тәсілдерін көрсетеді.

(і) Сақтандыру шарттары – Жұмыс берушінің жауапкершілігі

Өнімнің ерекшелігі

Жұмыс берушінің жауапкершілігін мінетті түрдегі сақтандыру мақсаты өмірі мен денсаулығына қызмет бабында зиян келтірілген жұмыскердің заңды мүдделерін қорғаумен қамту. Бұл өнімнің кірісі сақтандыру және Компанияға келтірілген шығындар мен кінәраттарын жабуға төлеген сомаларын шегергендегі қайта сақтандыру сыйақыларынан түседі. Жұмыскердің өліміне немесе оның денсаулығына зиян келтірілген жағдайда төленуі тиіс сома Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қатаң белгіленген. Жалпы, жұмыс берушінің жауапкершілігі ұзақ мерзімнен кейін аяқталатын жауапкершілік болып танылады. Себебі, кінәраттардың реттелуінен, аяқталуына дейінгі айтарлықтай ұзақ мерзімді қамтиды.

Тәуекелін басқару

Осы өнімге байланысты негізгі тәуекел сақтандыру төлемі есебінің нақты болмауы, басқа да талаптары сияқты, сақтандыру қызметінің тәуекелі болып табылады. Мәлімделген зиянның бағалану мөлшері мынадай ақпараттардың негізінде есептеледі:

- Жұмыскердің еңбекке тұрақты түрде жарамсыз болған жағдайда:
 - алынбаған еңбекақысының шамасы, өтелуі тиіс (кірісі);
 - төлем кезеңі – медициналық сараптамалық комиссия белгілеген (өмір бойы еңбекке жарамсыз болып қалған жағдайда, ол бірнеше жылды қамтиды) физикалық еңбекке жарамсыздығы;
 - жұмыскердің айыпты болу деңгейі.
- Жұмыскердің өліміне апарып соқтырған жағдайда:
 - жерлеу шығындары;
 - Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өтемақы алуға құқылы тұлғалардың саны;
 - Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өтемақы алуға құқылы тұлғалардың жас ерекшеліктері;
 - төленбеген еңбекақы мөлшері, өтелуі тиіс (кірісі);
 - сақтандыру төлемдерінің кезеңі.

Сақтандыру тәуекелін басқару негізінен баға белгілеу, өнімдердің дизайны, андеррайтингі және төлемдерді басқару арқылы анықталады. Осылайша, Компания өзінің қызмет атқаратын жалпы экономикалық және коммерциялық талаптарына сай өзгерістерге орай мониторинг жүргізіп отырады.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты, жалғасы

(ii) Сақтандыру шарттары– Мүлік

Өнімнің ерекшелігі

Мүлік сақтандыру сақтанушыны қандай-да бір шектеулермен немесе сақтануды кеңейтілген талаптармен жабудымен оның материалдық меншігіне зиян келтірілуінен, зиян келтірілуінің салдарынан қызметінің тоқтауынан қорғап, сақтандырады.

Ғимараттарға немесе ондағы мүліктерге зиян келтірілуіне орай берілетін кінәраттардың себептері болып табылатын жағдайлар, әдетте күтпеген жерден орын алады (мысалы, өрт шығып кету, ұрлық, тонау) және оның себебін анықтау оңай. Осылайша, ол уақтылы анықталып, дереу реттеледі. Сондықтан да, мүліктің сақтандыру кінәраттардың түпкілікті құнын анықтау ұзақ уақытты алатын ұзақ мерзімдік жауапкершіліктен гөрі қысқа мерзімде аяқталатын жауапкершілік болып сыныпталады.

Тәуекелін басқару

Бұл өнімге байланысты негізгі тәуекел андеррайтингтің тәуекелі, бәсекелестік және сақтандыру төлемі.

Сақтандыру қызметіндегі андеррайтингтің тәуекелі Компанияның түрлі сақтандыру меншігіне сәйкес келетін сақтандыру сыйақыларының есептелмеуі. Жеке мүлікті сақтандыруға қатысты тәуекелі осыған ұқсас мүліктердің санының көп болуын пайымдайды. Алайда, бұл коммерциялық қызметке тән емес. Коммерциялық мүліктің көпшілігіне ұсыныстар ерекше жерлерде орналасқан, қызмет түрі, сол жерлердегі қауіпсіздік шаралары айрықша шарттардан тұрады, әдетте. Сақтандырудың осындай шарттары бойынша сақтандыру сыйақысының есебі тәуекелге барабар, субъективті болып есептеледі және әрине, тәуекелге бел бууға тура келеді.

Компания қызметін бәсекелестік талаптарымен атқаратындықтан, сақтандыру шарттарының сыйақысын зиян келтірілуге байланысты өзінің жинақтаған тәлім-тәжірибесіне емес, көбіне бәсекелестердің белгілеген бағаларының стратегиясын ескеріп тағайындау тәуекеліне барады.

Мүлік сақтандыру Сақтанушының әсіреленген немесе қолданылмайтын кінәраттар қойып, келтірілген зиян сомасын көтеріп мәлімдеу тәуекеліне бейім. Бұл, көп жағдайларда экономикалық ахуалдың неліктен мүліктің қоржынның тиімділігіне апаратынын түсіндіреді. Сақтандыру тәуекелі негізінен халықаралық стандарттарға, өнімнің дизайнына, тәуекелдің тандалуына және қайта сақтандыруға сәйкес мүлік бағасының тәуелсіз белгіленуі, бағалануы арқылы басқарылады. Осылайша, Компания мониторинг жүргізіп, өзінің қызмет атқарып отырған жалпы экономикалық және коммерциялық талаптарының өзгеруіне қарай әрекет етеді.

Сақтандыру барысының шеңберінде тәуекелдің шоғырландырылуы айтарлықтай жағдайларда Компанияның міндеттемелеріне ықпал етуі ықтимал нақты бір немесе бірқатар жағдайларға байланысты орын алуы мүмкін. Мұндай шоғырландырылу жалғыз бір сақтандыру шартына немесе кішігірім байланысты шарттарға орай орын алып, оның салдарынан айтарлықтай міндеттемелердің пайда болу жағдайларына жатады.

(iii) Сақтандыру шарттары – Зиян келтірілгені үшін азаматтық жауапкершілік

Өнімнің ерекшелігі

Компания зиян келтірілгені үшін азаматтық жауапкершілікті Қазақстан Республикасының міндетті түрдегі және ерікті түрдегі сақтандыру сипаттарымен жүзеге асырады. Сақтандырудың осындай шарттарына сай, сақтанушылар кез келген ақшалай өтемдерін мүліктің ақаулануы, дененің зақымдануы, өмірге, денсаулыққа және/немесе үшінші тұлғаларға осындай зиян-залалдардың келтірілгені үшін ақшалай өтемдерін алады. Жалпы, зиян келтірілгені үшін тағайындалатын жауапкершілік ұзақ уақытты алатын жауапкершілік болып табылады. Себебі, аталмыш жауапкершілік ұзақ уақыт бойы қарастырылып, реттеліп, аяқталатын, келеңсіз жағдай орын алған сәттен бастап, белгілі бір жылдары кінәраттардың реттеліп, аяқталуын талап ететін үрдіс.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты, жалғасы

(iii) *Сақтандыру шарттары – Зиян келтірілгені үшін азаматтық жауапкершілік, жалғасы*
Тәуекелді басқару

Осы өнімге байланысты негізгі тәуекел андеррайтингтің тәуекелі, бәсекелестіктің арту тәуекелі, зиянның дұрыс бағалану тәуекелі. Сақтандырудың осы шарттары бойынша сақтандыру сыйақысының есебі тәуекеліне барабар, субъективті болып есептеледі және тәуекелге бел бууды талап етеді. Сақтандыру тәуекелі, негізінен бағалардың саналы дәрежеде белгіленуі, өнімнің дизайны, инвестициялық стратегияға, рейтингке және қайта сақтандыру тәуекеліне сай келетін тәуекелдің тандалуына байланысты. Осылайша, Компания мониторинг жүргізіп, өзі қызмет атқаратын жалпы экономикалық және коммерциялық ахуалдың өзгеруіне қарай әрекет етеді.

(iv) *Сақтандыру шарттары– Келеңсіз жағдайлардан сақтандыру*

Өнімнің ерекшеліктері

Келеңсіз жағдайлардан сақтандыру мақсаты сақтанушының келеңсіз жағдайлардың орын алуынан, өміріне, денсаулығына келтірілуі ықтимал оқиғалардан қорғану, мүлктік мүдделерінің қорғалуын қамту болып табылады. Осы өнімнің кірісі Компанияға берілетін кінәраттардың, шығындарының жабылуы үшін төленетін соманы шегеріп тастағандағы сақтандыру және қайта сақтандыру сыйақыларынан түседі. Сақтанушыға қайтыс болған жағдайда, мүгедектігі анықталған немесе денсаулығына зиян келтірілуі анықталған жағдайда төленетін сома қатаң белгіленген.

Сақтандыру жағдайларына бірінші, екінші, үшінші топтардағы мүгедектік, қайғылы жағдайлардың нәтижесінде адам өлімінің орын алуы жатады. Сақтанушы жауапты болмайтын бірқатар сақтану жағдайлары бар. Оларға: кез келген ауру, дерттен мүгедектілігінің анықталуы немесе кәсіби дертті қоса алғандағы адам өлімі.

Тәуекелді басқару

Сақтандырудың осы түріне байланысты негізгі тәуекелдерге андеррайтингтің тәуекелі және бәсекелестік жатады.

Сақтандыру қызметіндегі андеррайтингтің тәуекелі Компанияның түрлі сақтандыру меншігіне сәйкес келетін сақтандыру сыйақыларының есептелмеуі. Жеке мүлкті сақтандыруға қатысты тәуекелі осыған ұқсас мүліктердің санының көп болуын пайымдайды. Алайда, бұл коммерциялық қызметке тән емес. Коммерциялық мүлктің көпшілігіне ұсыныстар ерекше жерлерде орналасқан, қызмет түрі, сол жерлердегі қауіпсіздік шаралары айрықша шарттардан тұрады, әдетте. Сақтандырудың осындай шарттары бойынша сақтандыру сыйақысының есебі тәуекелге барабар, субъективті болып есептеледі және әрине, тәуекелге бел бууға тура келеді.

Компания қызметін бәсекелестік талаптарымен атқаратындықтан, сақтандыру шарттарының сыйақысын зиян келтірілуге байланысты өзінің жинақтаған тәлім-тәжірибесіне емес, көбіне бәсекелестердің белгілеген бағаларының стратегиясын ескеріп тағайындау тәуекеліне барады.

Мүлік сақтандыру Сақтанушының әсіреленген немесе қолданылмайтын кінәраттар қойып, келтірілген зиян сомасын көтеріп мәлімдеу тәуекеліне бейім. Бұл, көп жағдайларда экономикалық ахуалдың нәліктен мүлктік қоржынның тиімділігіне апаратынын түсіндіреді. Сақтандыру тәуекелі негізінен халықаралық стандарттарға, өнімнің дизайнына, тәуекелдің тандалуына және қайта сақтандыруға сәйкес мүлік бағасының тәуелсіз белгіленуі, бағалануы арқылы басқарылады. Осылайша, Компания мониторинг жүргізіп, өзінің қызмет атқарып отырған жалпы экономикалық және коммерциялық талаптарының өзгеруіне қарай әрекет етеді.

Сақтандыру барысының шеңберінде тәуекелдің шоғырландырылуы айтарлықтай жағдайларда Компанияның міндеттемелеріне ықпал етуі ықтимал нақты бір немесе бірқатар жағдайларға байланысты орын алуы мүмкін. Мұндай шоғырландырылу жалғыз бір сақтандыру шартына немесе кішігірім байланысты шарттарға орай орын алып, оның салдарынан айтарлықтай міндеттемелердің пайда болу жағдайларына жатады.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Сақтандыру шарттарының талаптары және жабылатын тәуекелдердің сипаты, жалғасы

(iv) Сақтандыру шарттары – Келеңсіз жағдайлардан сақтандыру, жалғасы

Тәуекелді басқару, жалғасы

Компания қызметін бәсекелестік жағдайда атқарады, демек, сақтандыру шарттарының сыйақыларын өзінің жеке жинақтаған тәжірибесіне қарай емес, бәсекелестерінің баға белгілеу стратегиясына қарай қою тәуекеліне тап болуы ықтимал.

Сақтандыру барысының шеңберінде тәуекелдің шоғырландырылуы айтарлықтай жағдайларда Компанияның міндеттемелеріне ықпал етуі ықтимал нақты бір немесе бірқатар жағдайларға байланысты орын алуы мүмкін. Мұндай шоғырландырылу жалғыз бір сақтандыру шартына немесе кішігірім байланысты шарттарға орай орын алып, оның салдарынан айтарлықтай міндеттемелердің пайда болу жағдайларына жатады.

Сақтандыру тәуекелін басқару, негізінен бағалардың саналы дәрежеде белгіленуіне, өнімнің дизайнына, андеррайтингке және төлемдердің басқарылуына сай жүзеге асырылады. Осылайша, Компания мониторинг жүргізіп, өзі қызмет атқаратын жалпы экономикалық және коммерциялық ахуалдың өзгеруіне қарай әрекет етеді.

(в) Сақтандыру тәуекелдерінің шоғырландырылуы

Компанияның көбіне тап болып жататын сақтандыру тәуекелінің негізгі қыры Компанияның міндеттемелеріне айтарлықтай әсер етуі мүмкін белгілі бір оқиға немесе бірнеше оқиға орын алғанда пайда болатын сақтандыру тәуекелінің шоғырлану деңгейі. Мұндай шоғырлану жалғыз бір шартқа немесе кішігірім сақтандыру шарттарына байланысты пайда болып, маңызды міндеттемелердің орын алуына әкеліп соқтыруы ықтимал. Сақтандыру тәуекелдерінің шоғырлануының маңызды қыры жекелеген сыныптың немесе шарттар сериясының белгілі бір санының шеңберінде тәуекелдердің жинақталу нәтижесінде орын алуында.

Тәуекелдің шоғырлануы зиянның жоғары дәрежелі ауықтпашылығының нәтижесінде де, аса жиі орын ала бермейтін зиянның нәтижесінде де, мысалы, табиғи апат, андеррайтинг белгілі бір топпен шектеліп қоятын, мысалы, белгілі бір географиялық жағдайда немесе демографиялық сипатта шектеліп қалуының нәтижесінде де пайда болып жатады.

Компанияның мұндай тәуекелдерді басқаруының негізгі әдістері– екі ұшты. Біріншіден, тәуекел сәйкес андеррайтингпен басқарылады. Андеррайтерлерге егер пайымдаулы табыс қабылданатын тәуекелдерге барабар болмаса тәуекелді сақтандыруға рұқсат етілмейді. Екіншіден, тәуекел қайта сақтандыруды пайдалану арқылы басқарылады. Компания міндеттемелерді және мүліктерді сақтандыру бойынша түрлі қызмет санаттарына арналған қайта сақтандыруларының жабылуын алады. Компания қайта сақтандыру бағдарламасына байланысты шығындары мен табысына тұрақты түрде баға беріп отырады.

(г) Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы

Компания тәуекелге қатысты өзі қабылдауға дайын тәуекелдердің жалпы жиынтығын анықтайды. Ол тәуекелге осылайша тап болу мониторингін тәуекелді бағалау кезінде де, Компанияның тап болатын негізгі тәуекелдерінің жиынтығын сипаттайтын ай сайынғы берілетін есептерін зерттеу барысында да жүзеге асырып отырады. Компания өзінің тап болатын таза ықпалы мен қайта сақтандыру бағдарламаларының пәрменділігін өлшеу мақсатында тәуекелдерінің жиынтығы мониторингін жүргізу үшін бірнеше жетілдіру аспаптарын пайдаланады.

Компания 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша 358,486 қолданылатын сақтандыру шарттарына ие болды (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 182,973 сақтандыру шарттарын).

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы, жалғасы

(i) Түрлі қызмет салаларындағы тәуекелдерге тап болу

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес негізгі белгіленген шоғырлануы мынадай:

	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Қайта сақтандыру сомасы мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан соң) мың теңгемен
Сақтандыру түрлері			
Мүлік - ерікті	4,252,731,827	(1,921,857,362)	2,330,874,465
Жұмыс берушінің жауапкершілігі – міндетті	520,423,022	-	520,423,022
Азаматтық жауапкершілік – ерікті	585,473,493	(280,775,818)	304,697,675
 Келеңсіз жағдайлардан - ерікті	173,019,881	-	173,019,881
Автокөлік құралдары иелерінің азаматтық жауапкершілігі-ерікті	163,113,033	-	163,113,033
Көлікті сақтандыру – ерікті	221,417,717	(143,732,238)	77,685,479
Медициналық сақтандыру – ерікті	47,754,343	-	47,754,343
Су жолы көлігі иелерінің азаматтық жауапкершілігі– ерікті	1,733,988,906	(1,696,614,585)	37,374,321
Әуе жолы көлігі иелерінің жауапкершілігі– ерікті	37,037,300	(6,706,929)	30,330,371
Су жолы көлігі – ерікті	29,428,166	(3,476,445)	25,951,721
Жүктер – ерікті	17,870,780	-	17,870,780
Әуе жолы көлігі – ерікті	11,313,408	-	11,313,408
Өзге де ерікті сақтандырулар	188,600,435	-	188,600,435
Өзге де міндетті сақтандырулар	221,754,869	-	221,754,869
Барлығы	8,203,927,180	(4,053,163,377)	4,150,763,803

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес негізгі белгіленген шоғырлануы мынадай:

	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Қайта сақтандыру сомасы мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан соң) мың теңгемен
Сақтандыру түрлері			
Мүлік – ерікті	3,321,230,223	(1,397,076,012)	1,924,154,211
Жұмыс берушінің жауапкершілігі – міндетті	675,736,129	(16,247,465)	659,488,664
 Азаматтық жауапкершілік – ерікті	589,508,982	(102,872,731)	486,636,251
Автокөлік құралдары иелерінің азаматтық жауапкершілігі-ерікті	180,741,709	-	180,741,709
Келеңсіз жағдайлардан - ерікті	145,001,056	-	145,001,056
Әуе жолы көлігі иелерінің жауапкершілігі– ерікті	171,056,137	(89,579,395)	81,476,742
Медициналық сақтандыру – ерікті	56,297,714	-	56,297,714
Көлікті сақтандыру – ерікті	203,485,637	(148,315,096)	55,170,541
Су жолы көлігі – ерікті	36,612,607	(1,648,250)	34,964,357
Су жолы көлігі иелерінің азаматтық жауапкершілігі– ерікті	2,396,989,856	(2,362,085,600)	34,904,256
Жүктер – ерікті	34,654,791	-	34,654,791
Әуе жолы көлігі – ерікті	12,058,130	(2,197,315)	9,860,815
Өзге де ерікті сақтандырулар	162,750,329	-	162,750,329
Өзге де міндетті сақтандырулар	126,223,917	-	126,223,917
Барлығы	8,112,347,217	(4,120,021,864)	3,992,325,353

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы, жалғасы

(ii) Тәуекелге тап болудың географиялық (елдердің) ықпалы

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания Қазақстан Республикасынан басқа мынадай елдерде тәуекелдерге тап болып жатады:

Страна	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Қайта сақтандыру сомасы мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан соң) мың теңгемен
Үнді елі	139,065,678	-	139,065,678
Өзбекістан	106,232,790	-	106,232,790
Америка Құрама Штаттары	101,308,719	-	101,308,719
Ұлыбритания	363,273,218	(318,293,595)	44,979,623
Дания	377,613,256	(355,026,311)	22,586,945
Түркия	346,412,308	(328,348,526)	18,063,782
Басқа елдер	524,378,907	-	524,378,907
Тәуекелге жалпы тап болу (Қазақстанды айтпағанда)	1,958,284,876	(1,001,668,432)	956,616,444
Қазақстан	6,245,642,304	(3,051,494,945)	3,194,147,359
Барлығы	8,203,927,180	(4,053,163,377)	4,150,763,803

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания Қазақстан Республикасынан басқа мынадай елдерде тәуекелдерге тап болып жатады:

Елдер	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Қайта сақтандыру сомасы мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырудан соң) мың теңгемен
Үнді елі	176,645,388	(32,314,066)	144,331,322
Ресей	121,632,930	-	121,632,930
Әзірбайжан	106,660,836	-	106,660,836
Ұлыбритания	1,528,729,133	(1,481,639,985)	47,089,148
Дания	319,075,587	(292,591,132)	26,484,455
Түркия	365,739,954	(346,460,626)	19,279,328
Басқа елдер	636,082,992	(129,811,110)	506,271,882
Тәуекелге жалпы тап болу (Қазақстанды айтпағанда)	3,254,566,820	(2,282,816,919)	971,749,901
Қазақстан	4,857,780,397	(1,837,204,945)	3,020,575,452
Барлығы	8,112,347,217	(4,120,021,864)	3,992,325,353

Компанияның елеулі зиянға ұшырауының айтарлықтай ықтималдылығы ірі апатты жағдайлардың нәтижесінде орын алады, мысалы, Алматы қаласында жер сілкінісі бола қалған күнде. Компания ең Жоғарғы зиян ықтималдылығын (ЖЗЫ) жетілдіруге ықпал ететін табиғи апаттар мен бағдарламалық қамтуды жетілдіру әдістерін игермеген. Алайда, Компания өзінің пікірінше жиынтықты тәуекелдің 20% аспайтын зиян, залалдарға баға беріп шықты.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы, жалғасы

(iii) Апатты оқиғалар тәуекеліне тап болу

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес негізгі белгіленген шоғырландырылуы мынадай:

	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Жетілдірілген ЖЗЫ (қайта сақтандырыл- ғанға дейін) мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырыл- ғаннан кейін) мың теңгемен
Алматы қаласында Рихтер шкаласы бойынша 7 баллдан жоғары жер сілкінісі	267,778,779	24,035,456	7,900,252

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес негізгі белгіленген шоғырландырылуы мынадай:

	Сақтандырудың жалпы сомасы мың теңгемен	Жетілдірілген ЖЗЫ (қайта сақтандырыл- ғанға дейін) мың теңгемен	Меншікті ұстау (қайта сақтандырыл- ғаннан кейін) мың теңгемен
Апатты жағдайлар			
Алматы қаласында Рихтер шкаласы бойынша 7 баллдан жоғары жер сілкінісі	281,984,752	26,364,523	7,909,357

(д) Зиян келтірілу тарихы

Компания сақтандыру шарттары бойынша резервтерін есептеу үшін статистикалық әдістерді пайдаланады. Жұмыс берушінің азаматтық жауапкершілігінен тыс, барлық сақтандыру шарттары бойынша кінәраттардың сомасы мен мерзіміне қатысты белгісіздік, әдетте бір жылдың ішінде шешіледі.

Аталмыш кесте осыған дейінгі кезеңдер үшін төленбеген зиян бағасының жеткіліктілігінің тарихи шолуын ұсынғанымен, осы қаржылық есебін пайдаланушылар ағымдағы кезеңнің төленбеген зияндарының балансына өткен кезеңдердің тапшылығын немесе артық шамасын экстраполяциялау кезінде сақтық танытқандары дұрыс. Компания 2016 жылдың соңына қарай жалпы жабылмаған зияндары рас бағаланған деп санайды. Алайда, резервтерінің қалыптастырылу үрдісіне тән белгісіздік салдарынан бұл бағаның түптеп келгенде орынды болатындығына кәміл сенімділік жоқ.

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(д) Зиян келтірілу тарихы, жалғасы

Зиянның дамуын талдау (брутто) - барлығы

Зиян келтірілген жыл

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Барлығы
мың теңгемен									
Кумулятивтік зиянның бағалануы									
Зиян келтірілген жыл соңында	4,006,060	4,581,488	11,596,375	18,238,580	37,630,915	30,035,409	18,542,646	31,365,755	155,997,228
- бір жылдан соң	3,420,493	8,591,395	9,494,615	15,038,944	40,275,797	26,323,879	17,720,010	-	120,865,133
- екі жылдан соң	3,826,623	8,750,692	9,739,619	17,006,262	57,721,969	26,066,461	-	-	123,111,626
- үш жылдан соң	3,879,222	9,249,356	9,973,333	16,320,938	57,465,863	-	-	-	96,888,712
- төрт жылдан соң	4,075,218	9,544,563	9,766,494	15,953,502	-	-	-	-	39,339,777
- бес жылдан соң	4,176,499	9,466,412	9,740,003	-	-	-	-	-	23,382,914
- алты жылдан соң	5,154,933	9,457,895	-	-	-	-	-	-	14,612,828
- жеті жылдан соң	5,580,995	-	-	-	-	-	-	-	5,580,995
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік зиян бағасы	5,580,995	9,457,895	9,740,003	15,953,502	57,465,863	26,066,461	17,720,010	31,365,755	173,350,484
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік төлемдері	(4,032,909)	(9,009,511)	(9,485,925)	(14,573,580)	(21,281,311)	(17,720,604)	(8,348,195)	(6,890,936)	(91,342,971)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша төленбеген зиян бойынша міндеттемелерінің барлығы	1,548,086	448,384	254,078	1,379,922	36,184,552	8,345,857	9,371,815	24,474,819	82,007,513
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік зиян бағасы	5,154,933	9,466,412	9,766,494	16,320,938	57,721,969	26,323,879	18,542,646	-	143,297,271
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кумулятивтік төлемдері	(3,840,164)	(8,893,894)	(9,386,692)	(14,097,425)	(20,109,687)	(15,004,902)	(4,519,700)	-	(75,852,464)
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша төленбеген зиян бойынша міндеттемелерінің барлығы	1,314,769	572,518	379,802	2,223,513	37,612,282	11,318,977	14,022,946	-	67,444,807

4 Сақтандыру тәуекелін басқару, жалғасы

(д) Зиян келтірілу тарихы, жалғасы

Зиянның дамуын талдау (брутто) – жұмыс берушінің азаматтық жауапкершілігі

	Зиян келтірілген жыл									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Барлығы	
мың теңгемен										
Кумулятивтік зиянның бағалануы										
Зиян келтірілген жыл соңында	1,478,480	432,488	1,099,942	1,109,279	1,838,563	3,144,117	1,069,792	2,449,350	12,622,011	
- бір жылдан соң	785,985	436,205	387,351	447,427	605,940	273,467	922,393	-	3,858,768	
- екі жылдан соң	1,032,398	474,792	473,355	356,065	475,134	360,748	-	-	3,172,492	
- үш жылдан соң	1,192,916	565,318	333,586	389,789	478,516	-	-	-	2,960,125	
- төрт жылдан соң	1,415,574	810,181	346,018	311,932	-	-	-	-	2,883,705	
- бес жылдан соң	1,853,836	670,822	346,830	-	-	-	-	-	2,871,488	
- алты жылдан соң	2,413,121	672,400	-	-	-	-	-	-	3,085,521	
- жеті жылдан соң	2,937,660	-	-	-	-	-	-	-	2,937,660	
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша										
кумулятивтік зиян бағасы	2,937,660	672,400	346,830	311,932	478,516	360,748	922,393	2,449,350	8,479,829	
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша										
кумулятивтік төлемдері	(1,723,651)	(477,593)	(282,499)	(173,151)	(289,466)	(66,757)	(111,784)	(4,631)	(3,129,531)	
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша										
төленбеген зиян бойынша міндеттемелерінің										
барлығы	1,214,009	194,807	64,331	138,781	189,050	293,991	810,609	2,444,719	5,350,298	
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша										
кумулятивтік зиян бағасы	2,413,121	670,822	346,018	389,789	475,134	273,467	1,069,792	-	5,638,143	
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша										
кумулятивтік төлемдері	(1,531,991)	(426,078)	(246,246)	(165,768)	(272,118)	(49,845)	(7,271)	-	(2,699,317)	
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша										
төленбеген зиян бойынша міндеттемелерінің										
барлығы	881,130	244,744	99,772	224,021	203,016	223,622	1,062,521	-	2,938,826	

5 Сыйақылар

	Міндетті сақтандырулар			Ерікті сақтандырулар				
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Автокөлік құрал несінің иесінің жауапкершілігі	Басқа міндетті сақтандырулар	Медициналық сақтандыру	Әуе/су жолы/авто көлік	Қайғылы оқиғалардан сақтандыру	Жалпы сақтандырулар	Басқа ерікті сақтандырулар
2017 ж. мың теңгемен								
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто	3,020,242	5,621,758	308,723	31,857,520	2,974,470	2,189,005	1,247,741	1,218,007
Еңбегі өтелмеген сыйақылар резервінің өзгеруі, брутто	(267,331)	(1,680,584)	(58,127)	(2,817,621)	(17,916)	(966,144)	(448,381)	929,631
Еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары, брутто	2,752,911	3,941,174	250,596	29,039,899	2,956,554	1,222,861	799,360	2,147,638
Қайта сақтандырушыларға өткізілген сақтандыру сыйақыларын – алып тастағанда	(208)	-	-	(3,814,725)	-	(387,368)	(619,657)	-
Еңбегі өтелмеген сыйақылары брутто резервтерінің өзгеруіндегі кейта сақтандырушылардың үлесі	-	-	-	685,850	-	(1,950)	423,064	7,593
Қайта сақтандыруға берілген еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары	(208)	-	-	(3,128,875)	-	(389,318)	(196,593)	7,593
Еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары, нетто	2,752,703	3,941,174	250,596	25,911,024	2,956,554	1,222,861	602,767	2,155,231
					4,449,295			44,242,205

5 Сыйақылар, жалғасы

	Міндетті сақтандырулар			Ерікті сақтандырулар					
	Автокөлік құрал иесінің жауапкершілігі	Баска міндетті сақтандырулар	Мүлкіті сақтандыру	Медициналық сақтандыру	Әуе/су жолы/авто көлік сақтандыру	Қайғылы жағдайдан сақтандыру	Жалпы сақтандыру	Басқа ерікті сақтандыру	Барлығы
2017 ж. мың теңгемен									
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто	2,361,931	2,487,353	215,195	29,016,088	3,311,436	5,211,650	1,131,099	664,816	3,046,630
Еңбегі өтелмеген сыйақылар резервінің өзгеруі, брутто	(259,431)	(1,004,635)	(43,320)	(1,771,919)	(321,574)	91,735	(212,443)	83,909	(47,566)
Еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары, брутто	2,102,500	1,482,718	171,875	27,244,169	2,989,862	5,303,385	918,656	748,725	2,999,064
Қайта сақтандырушыларға өткізілген сақтандыру сыйақыларын – алып тастағанда	(621)	-	-	(2,118,298)	-	(396,492)	-	(119,523)	-
Еңбегі өтелмеген сыйақылары брутто резервтерінің өзгеруіндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	-	-	-	(368,631)	-	(7,098)	-	(84,159)	30,772
Қайта сақтандыруға берілген еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары	(621)	-	-	(2,486,929)	-	(403,590)	-	(203,682)	30,772
Еңбегі өтелген сақтандыру сыйақылары, нетто	2,101,879	1,482,718	171,875	24,757,240	2,989,862	4,899,795	918,656	545,043	3,029,836
									40,896,904

2017 жылы есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто, тікелей сақтандыру шарттары бойынша қабылданған 30,911,287 мың теңге болатын сыйақылардан және 22,652,969 мың теңге (2016 жылы: 28,290,246 мың теңге және сәйкесінше мың теңге) 19,155,952 мың теңге болатын кірістік қайта сақтандыру сыйақыларынан тұрды.

6 Келтірілген кінәраттар

2017 ж.
мың теңгеден

Төленген кінәраттар
Есептелген кінәраттардағы қайта
сақтандырушылардың үлесі
Қайта сақтандырулар шегерілгендегі
есептелген кінәраттар
Келтірілген, бірақ, мәлімделмеген зиян
резервтерінің өзгеруі
Мәлімделген, бірақ, төленбеген кінәраттар
резервтерінің өзгеруі
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі
қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі
Қайта сақтандыру шарттары бойынша
резервтерінің өзгеруі, нетто
Есептелген кінәраттар, нетто

Міндетті сақтандырулар				Ерікті сақтандырулар							
Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Авто көлік		Басқа міндетті сақтандырулар	Мүлік сақтандырылуы	Медицина сақтандыруы	Әуе/су жолы/авто көлік		Қайғылы жағдайды сақтандыру	Жалпы сақтандыру	Басқа ерікті сақтандырулар	Барлығы
	құралы несінің жауапкершілігі					көлік					
981,440	2,294,867		1,822	8,675,059	2,406,916		984,108	268,130	474,447	225,718	16,312,507
-	(90,579)	-		(81,321)	-		(117,650)	(2,692)	(13,002)	(192,043)	(497,287)
981,440	2,204,288		1,822	8,593,738	2,406,916		866,458	265,438	461,445	33,675	15,815,220
(130,884)	223,101		4,640	2,679,642	(16,899)		(25,808)	168,583	27,995	(70,420)	2,859,950
809,685	226,143		(9,130)	10,151,292	419		(734,619)	(30,218)	(654,517)	245,149	10,004,204
-	-	-	-	(372,571)	-		(8,810)	-	(4,562)	187,739	(198,204)
678,801	449,244		(4,490)	12,458,363	(16,480)		(769,237)	138,365	(631,084)	362,468	12,665,950
1,660,241	2,653,532		(2,668)	21,052,101	2,390,436		97,221	403,803	(169,639)	396,143	28,481,170

6 Келтірілген кінәраттар, жалғасы

	Міндетті сақтандырулар				Ерікті сақтандырулар					
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	Авто көлік иесінің жауапкершілігі	Басқа міндетті сақтандырулар	Мүлiкті сақтандырулар	Медициналық сақтандырулар	Әуе/су жолы/авто көлік	Қайғылы жағдайдан сақтандыру	Жалпы сақтандыру	Басқа ерікті сақтандырулар	Барлығы
2017 ж. мың теңгемен	1,074,750	772,180	4,541	15,601,989	2,491,242	1,388,689	430,489	2,144,956	187,205	24,096,041
Төленген кінәраттар	-	(40,287)	-	(4,242,492)	-	(115,352)	(151)	(56,804)	(3,008)	(4,458,094)
Есептелген кінәраттардағы қайта сақтандырушылардың үлесі	1,074,750	731,893	4,541	11,359,497	2,491,242	1,273,337	430,338	2,088,152	184,197	19,637,947
Қайта сақтандырулар шегерілгендегі есептелген кінәраттар	(570,372)	73,103	5,055	1,284,852	36,226	(11,231)	(1,618,272)	(5,727)	(1,188)	(807,554)
Келтірілген, бірақ, мәлімделмеген зиян резервтерінің өзгеруі	(443,294)	349,190	(182,506)	9,421,469*	145	378,398	(227,414)	655,130	(304,875)	9,646,243
Мәлімделген, бірақ, төленбеген кінәраттар резервтерінің өзгеруі	-	-	-	(12,317,258)*	-	568	2	(8,605)	(6,586)	(12,331,879)
Сақтандыру шарттары бойынша резервтердегі қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі	(1,013,666)	422,293	(177,451)	(1,610,937)	36,371	367,735	(1,845,684)	640,798	(312,649)	(3,493,190)
Қайта сақтандыру шарттары бойынша резервтерінің өзгеруі, нетто	61,084	1,154,186	(172,910)	9,748,560	2,527,613	1,641,072	(1,415,346)	2,728,950	(28,452)	16,144,757
Есептелген кінәраттар, нетто										

2014 жылы «Қазхром Трансұлттық компаниясы» АҚ жасалған сақтандыру шартына қатысты екі ірі сақтандыру жағдайлары болды: балқытылған металл мен пештегі қоқыстың жарылуы және пеш жұмыс жасап тұрған кезде вертикаль технологиялық шахтада өрттің шығуы. Сақтанушыдан алынған акпараттардың негізінде лосс-аджастер қайта сақтандырушымен расталған резервті ұсынулармен қоса аралық есептер шығарды. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес 31,403,744 мың теңге мөлшерінде резерв құрылған (2015 жылғы 31 желтоқсанда: 17,899,780 мың теңге). Ол мүлікке келтірілген залалдан ерікті сақтандырылу сыныбына қосылған болатын. Аталмыш шарттар бойынша тәуекел 99% барабар шамада қайта сақтандырылды. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кінәраттардың резервтері бойынша қайта сақтандырушының үлесі 31,089,707 мың теңгені (2015 жылғы 31 желтоқсанда: 17,720,782 мың теңге) құрады.

7 Таза қаржылық кіріс

	2017 ж. мың теңгемен	2016 ж. мың теңгемен
Қаржылық кіріс		
Пайыздық кіріс:		
- өтелу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициядан	9,297,257	9,711,137
- банктегі шоттар және депозиттер бойынша	2,379,412	1,419,412
Дивидендтік кіріс	-	-
	11,676,669	11,130,549
Қаржылық шығын		
Қолда бар, сатуға арналған қайта сыныпталған қаржылық активтердің қайта бағалану резервінің көнеруі	(249,626)	-
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтердің сатылуынан келтірілген таза іске асырылған зияны	(7,664)	(259,046)
	(257,290)	(259,046)
	11,419,379	10,871,503

8 Таза комиссиялық шығындар

	2017 ж. мың теңгемен	2016 ж. мың теңгемен
Комиссиялық кірістер		
Мүліктің сақтандырылуы	13,449	7,052
Су жолы көлігі	1,178	12,466
Жалпы жауапкершілік	1,412	1,415
Басқалары	5,989	-
	22,028	20,933
Комиссиялық шығын		
<i>Міндетті сақтандыру</i>		
Көлік иесінің жауапкершілігі	(407,484)	(128,523)
Жұмыс берушінің жауапкершілігі	(6,192)	(1,240)
Басқа міндетті сақтандырулар	(20,461)	(14,245)
<i>Ерікті сақтандырулар</i>		
Мүліктің сақтандырылуы	(2,465,407)	(2,229,726)
Медициналық сақтандыру	(171,991)	(187,760)
Әуе/су жолы/авто көлік	(168,833)	(246,371)
Қайғылы жағдай	(29,303)	(21,030)
Басқа ерікті сақтандырулар	(175,884)	(190,910)
	(3,445,555)	(3,019,805)
	(3,423,527)	(2,998,872)

9 Құнсыздану зиянының (есептелуі)/қайта қалпына келтірілуі

	2017 ж. мың теңгемен	2016 ж. мың теңгемен
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар (Ескертпе 15)	(136,046)	-
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік (Ескертпе 18)	(129,495)	(53,059)
Басқа активтер (Ескертпе 20)	(15,217)	(9,211)
	(280,758)	(62,270)

10 Жалпы әкімшілік шығындар

	2017 ж. мың теңгемен	2016 ж. мың теңгемен
Еңбекақы	5,127,500	5,592,679
Сақтандыруды дамыту шығындары	1,997,187	873,079
Тантьема**	854,763	226,193
Басқа салықтар мен жинаулар	624,187	657,262
Коммуналды қызмет түрлері	309,780	130,530
Жалдау	210,319	133,634
Көнеру	208,617	158,867
Байланыс қызметтері	129,253	47,621
Консультациялық және кәсіби қызмет түрлері	96,119	45,778
Иссапар шығындары	92,912	79,135
Жөндеулер жүргізу және техникалық қызмет	72,349	22,605
Күзет	57,107	53,369
Банк комиссиялары	47,625	68,841
Жарнама	37,453	87,584
Маркетинг	2,096	3,063
Айыппұлдар	113	4,583
Басқалары	503,937	429,810
	10,371,317	8,614,633

*Сақтандыру қызметін дамытуға жұмсалған шығынға келісімшарт негізінде жұмысқа алынған жеке тұлғалардың белгілі бір өнімдеріне қатысты маркетинг қызметі үшін төленетін шығын қамтылады.

**Пайда үлесі дегеніміз – бір кезең ішінде сақтандыру талаптары болмаған жағдайда қайта сақтандырушыға жыл сайын төленетін сыйақы.

11 Жан басы салығының шығыны

	2017 ж. мың теңгемен	2016 ж. мың теңгемен
Ағымдағы жан басы салығының шығыны	(2,010,099)	(3,409,305)
Өткен есеп беру кезеңдерінде қайта төленген ағымдық жан басы салығы	16,940	(10,939)
Ағымдық жан басы салығының барлығы	(1,993,159)	(3,420,244)
Кейінге қалдырылған салық активтері шамасының өзгеруі/ уақыт айырмашылығының орын алуы, қайта қалпына келтірілуі және бағалау резервінің өзгеруі салдарынан кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің өзгеруі	(59,367)	112,191
Жан басы салығы шығынының барлығы	(2,052,526)	(3,308,053)

2017 жылы ағымдағы және кейінге қалдырылған жан басы салығының мөлшерлемесі 20% (2016 жылы: 20%) құрайды.

11 Жан басы салығының шығыны, жалғасы

31 желтоқсанда аяқталған жылғы алым-салықтың қарқынды мөлшерлемесінің есебі:

	2017 ж. мың теңгемен	%	2016 ж. мың теңгемен	%
Салық салынғанға дейінгі табыс				
Жан басы салығы бойынша	15,061,457	100.0	22,201,164	100.0
қолданылатын мөлшерлемеге сәйкес	(3,012,293)	(20.0)	(4,440,233)	(20.0)
есептелген жан басы салығы				
Қолда бар, сатуға арналған				
қаржылық активтерден түсетін				
салық салынбайтын кіріс және өтеу				
мерзіміне дейін ұсталынатын				
инвестиция	1,457,127	9.7	1,502,710	6.8
Өткен есеп беру кезеңдерінде артық				
төленген жан басы салығы	16,940	0.1	(10,939)	0.0
Танылмай, кейінге қалдырылған				
салық активінің өзгеруі	(38,439)	(0.3)	(76,329)	(0.3)
Өзге де шегерілмеген шығындар	(475,861)	(3.2)	(283,262)	(1.3)
	(2,052,526)	(13.7)	(3,308,053)	(14.8)

(а) Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелері

Қаржылық есебінде сипатталған активтер мен міндеттемелердің құндарының арасында пайда болатын уақыт айырмашылығы және салық салу базасын есептеу мақсатында пайдаланылған сома арасындағы уақыт айырмашылығы 2016 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайларына сәйкес кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің орын алуына алып келеді.

Жан басы салығы бойынша салық салу базасының ауқымын кемітетін уақыт айырмашылығының пайдаланылу мерзімі Қазақстан Республикасының қолданылатын салық заңнамасымен шектелмеген.

31 желтоқсанда аяқталған 2017 жылы уақыт айырмашылығы шамасының өзгеруі мынадай кестемен келтірілді:

мың теңгемен	2017 жылғы 1 қаңтардағы қалдығы	Сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталды	2017 жылғы 31 желтоқсандағы қалдығы
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	16,719	24,672	41,391
Негізгі қаражаттар және материалдық емес активтер	(87,064)	(82,525)	(169,589)
Салықтар	13,939	(1,387)	12,552
Демалыс және бонус резерві	363,751	38,312	402,063
	307,345	(20,928)	286,417
Танылмаған активтер	(222,933)	(38,439)	(261,372)
	84,412	(59,367)	25,045

11 Жан басы салығының шығыны, жалғасы

(а) Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелері, жалғасы

31 желтоқсанда аяқталған 2016 жылғы уақыт айырмашылығы шамасының өзгеруі мынадай кестемен келтірілді:

	2016 жылғы 1 қаңтардағы қалдығы	Сол кезеңдегі табысының немесе зиянының құрамында сипатталды	2016 жылғы 31 желтоқсандағы қалдығы
мың теңгемен			
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	6,719	10,000	16,719
Негізгі қаражаттар және материалдық емес активтер	(88,817)	1,753	(87,064)
Салықтар	19,994	(6,055)	13,939
Демалыс және бонус резерві	180,929	182,822	363,751
	118,825	188,520	307,345
Танылмаған активтер	(146,604)	(76,329)	(222,933)
	(27,779)	112,191	84,412

12 Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері

	2017 ж. мың теңгемен	2016 ж. мың теңгемен
Кассадағы ақшалай қаражаттар	6,412	20
Банктегі ағымдық шоттары және талап етілгенге дейінгі депозиттері		
Қазақстандық банктер		
«В1»- ден төмен несие рейтингімен	2,336	260,043
«В1»- ден «Aa1» -ге дейінгі несие рейтингімен	32	1,903
«С»- ден «Aa1» -ге дейінгі несие рейтингімен	42	-
	2,410	261,946
«A2» рейтингімен шетелдік банк	8	11
Банктегі ағымдық шоттарының және талап етілгенге дейінгі депозиттерінің барлығы	2,418	261,957
	8,830	261,977

Несие рейтингтері «Moody's» несие агенттігінің стандарттарына және осындай халықаралық агенттіктердің аналогтарына сай берілді.

Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері құнсызданбаған және мерзімі кешіктірілмеген.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компанияның үлесіне капиталдың 10% астамы тиесілі банктер болған жоқ.

13 Банктегі шоттары және депозиттері

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Несиелер мен депозиттер		
Қазақстандық банктер		
«В1»- ден «Aa1» -ге дейінгі несие рейтингімен	9,948,624	5,206,063
«С»- ден «Aa1» -ге дейінгі несие рейтингімен	6,152,406	11,844,222
	16,101,030	17,050,285

Несие рейтингтері «Moody's» несие агенттігінің стандарттарына және осындай халықаралық агенттіктердің аналогтарына сай берілді.

2017 жылдың 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша, банктегі жүргізілетін шоттар мен депозиттер бойынша жылына 3% дан 13%-ға дейін құрайды (31 желтоқсан 2016 ж.: 4% и 17%).

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компанияның үлесіне капиталдың 10% астамы тиесілі банктер болған жоқ.

14 Сатуға арналған қолда бар қаражаттық активтер

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
<u>Кешіктірілмеген және құнсызданбаған</u>		
Шетел корпорацияларының және халықаралық қаржы ұйымдары облигацияларының үлес құралдары		
Amazon.com Inc. Акциялары	6,290,403	-
Шетел корпорацияларының және халықаралық қаржы ұйымдарының үлес құралдарының барлығы	6,290,403	-
Үлес құралдары		
АҚ «Сақтандыру төлемдерін кепіл қоры» Акциялары	17,666	17,666
Үлес құралдарының барлығы	17,666	17,666
<u>Кешіктірілген немесе құнсызданған облигациялары</u>	631,591	1,107,117
Қазақстан банктерінің акциялары	-	1,455
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік акцияларының барлығы	-	1,455
	6,308,069	19,121

Сатуға арналған қолда бар, нақты шығындар бойынша көрсетілген инвестициялар баланс құны 17,666 мың теңгені (2016 жылғы 31 желтоқсан: 17,666 мың теңге) құрайтын бағасы белгіленбеген үлестік бағалы қағаздардан тұрады. Бұл инвестициялар үшін нарық жоқ, соңғы уақытта бұл инвестициялардың әділ құнын сенімділіктің жеткілікті деңгейімен анықтауға мүмкіндік беретін операциялар жүргізілмеген.

15 Өтеу мірзіміне дейін ұсталынатын инвестиция

	2017 ж. мың теңгемен	2016 ж. мың теңгемен
Кешіктірілген немесе құнсызданған облигациялары		
Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары		
«Baa1» несие рейтингімен	52,666,087	50,404,897
Шетел мемлекеттерінің облигациялары		
«Aa1» - «Aa3» несие рейтингімен	910,606	4,460,558
«A1» - «A3» несие рейтингімен	8,333,403	3,850,324
«Baa1» - «Baa3» несие рейтингімен	-	1,531,686
«Ba1» - «Ba3» несие рейтингімен	1,463,747	-
Мемлекеттік облигациялардың барлығы	63,373,843	60,247,465
Шетел корпорацияларының және халықаралық қаржы ұйымдарының облигациялары		
«Aaa» несие рейтингімен		4,035,675
«A1» - «A3» несие рейтингімен	14,948,723	13,918,260
«Baa1» - «Baa3» несие рейтингімен	11,434,079	3,805,565
«Ba1» - «Ba3» несие рейтингімен	2,491,212	2,510,316
Шетел корпорацияларының және халықаралық қаржы ұйымдары облигацияларының барлығы	28,874,014	24,269,816
Қазақстан банктерінің облигациялары		
«Ba1» - «Ba3» несие рейтингімен	13,425,562	13,472,198
«B1» - «B3» несие рейтингімен	23,531,997	23,827,047
Қазақстан банктерінің облигацияларының барлығы	36,957,559	37,299,245
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары		
«Baa1» - «Baa3» несие рейтингімен	15,448,299	17,536,188
Несие рейтингі тағайындалмағандары	-	60,457
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигацияларының барлығы	15,448,299	17,596,645
Кешіктірілген немесе құнсызданған облигациялары		
Қазақстандық компаниялардың корпоративтік облигациялары	213,290	207,041
Құнсыздану резерві	(200,000)	(70,000)
Кешіктірілген немесе құнсызданған облигацияларының барлығы, нетто	13,290	137,041
	144,667,005	139,550,212

Несие рейтингтері «Moody's» несие агенттігінің стандарттарына немесе халықаралық осыған ұқсас агенттіктердің стандарттарына сәйкес берілген.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания үлесіне капиталдың 10% астамы тиесілі 3 эмитенттің (2016: 3 эмитент) қаржылық аспаптарын иеленді.

15 Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестиция, жалғасы

Осы эмитенттер бойынша қалдықтарының жиынтықты ауқымы 2017 жылғы 31 желтоқсанда 76,832,946 мың теңгені (2016: 76,932,323 мың теңге) құрайды.

Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялардың құнсыздану резервінің 31 желтоқсанда аяқталатын жылдардағы өзгеруі мынадай кестемен беріліп отыр:

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайына қарай құнсыздану резервінің шамасы	(70,000)	(70,000)
Таза қайта қалпына келтірілуі	(136,046)	-
Сызылып тасталынғандары	6,046	-
Жыл соңындағы жағдайына қарай құнсыздану резервінің шамасы	(200,000)	(70,000)

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестицияларымен қамтылатын жылдық қарқынды сыйақы мөлшерлемелері жылына 3.9% шамадан 11% дейін құбылып отырды (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 4.2% шамадан 16.4% дейін). 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары 2018 жылғы қаңтар айынан 2045 жылғы шілдеге дейін үлгілендірілді (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 2017 жылғы қаңтардан 2045 жылғы шілдеге дейін).

16 Инвестициялық меншік

мың теңге	Жер телімдері және ғимараттар
Іс жүзіндегі құны	
2017 жылғы 1 қаңтардағы жағдайы бойынша қалдығы	1,611,192
Негізгі қаражатқа қайта сыныптау	(378,751)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қалдығы	1,232,441
Көнеруі	
2017 жылғы 1 қаңтардағы жағдайы бойынша қалдығы	(59,845)
Бір жылға есептелген көнеруі	(17,918)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қалдығы	(77,763)
Баланстық құны	
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша	1,154,678
Іс жүзіндегі құны	
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қалдығы	1,593,677
Түсімдер	17,515
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қалдығы	1,611,192
Көнеруі	
2017 жылғы 1 қаңтардағы жағдайы бойынша қалдығы	(44,605)
Бір жылға есептелген көнеруі	(15,240)
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қалдығы	(59,845)
Баланстық құны	
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша	1,551,347

2016 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес инвестициялық жылжымайтын мүліктің баланстық құны шамамен оның әділ құнына тең болды. Компания 2017 және 2016 жылдары инвестициялық меншігіне ішкі бағалауын берді. Активтерді бағалауға нарық әдісі пайдаланылды. Нарықтық әдіс осыған ұқсас меншік нысандарының сатылуына жүргізілген талдаулардың нәтижелеріне негізделді. Инвестициялық меншіктің әділ құны әділ құнының сатысындағы 2 деңгейге жатады.

17 Негізгі қаражаттар және материалдық емес активтер

	Жер телімдері және ғимараттар	Компьютер және кеңсе жабдықтары	Көлік құралдары	Аяқталмаған құрылыс	Басқа негізгі құралдар	Материалдық емес активтер	Барлығы
мың тенге							
<i>Іс жүзіндегі шығасылар</i>							
2017 жылғы 1 қаңтардағы жағдайына сәйкес қалдығы	764,083	337,267	233,282	1,582,657	355,564	134,881	3,407,734
Түсімдер	-	168,736	95,751	1,399,032	234,291	18,068	1,915,878
Қайта сыныптау							
Шығымдар	2,682,911	-	-	(2,457,844)	153,684	-	378,751
	-	-	(23,262)	-	-	-	(23,262)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қалдығы	3,446,994	506,003	305,771	523,845	743,539	152,949	5,679,101
<i>Көнеруі</i>							
2017 жылғы 1 қаңтардағы жағдайына сәйкес қалдығы	(82,790)	(218,222)	(156,482)	-	(142,826)	(81,229)	(681,549)
Бір жылға есептелген көнеруі	(17,377)	(36,046)	(50,484)	-	(59,388)	(27,405)	(190,700)
Шығымдар	-	-	19,140	-	-	-	19,140
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қалдығы	(100,167)	(254,268)	(187,826)	-	(202,214)	(108,634)	(853,109)
<i>Баланстық құны</i>							
2017 жылғы 31 желтоқсанға	3,346,827	251,735	117,945	523,845	541,325	44,315	4,825,992
<i>Іс жүзіндегі шығасылар</i>							
2016 жылғы 1 қаңтардағы жағдайына сәйкес қалдығы	753,072	258,698	221,620	318,400	221,696	129,423	1,902,909
Түсімдер	11,011	78,631	17,070	1,465,797	140,261	5,458	1,718,228
Шығымдар	-	(62)	(5,408)	(201,540)	(6,393)	-	(213,403)
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қалдығы	764,083	337,267	233,282	1,582,657	355,564	134,881	3,407,734
<i>Көнеруі</i>							
2017 жылғы 1 қаңтардағы жағдайына сәйкес қалдығы	(75,198)	(181,891)	(116,204)	-	(119,387)	(55,184)	(547,864)
Бір жылға есептелген көнеруі	(7,592)	(36,383)	(44,410)	-	(29,197)	(26,045)	(143,627)
Шығымдар	-	52	4,132	-	5,758	-	9,942
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қалдығы	(82,790)	(218,222)	(156,482)	-	(142,826)	(81,229)	(681,549)
<i>Баланстық құны</i>							
2016 жылғы 31 желтоқсанға	681,293	119,045	76,800	1,582,657	212,738	53,652	2,726,185

18 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік

	2017 ж. мың теңгемен	2016 ж. мың теңге
Сақтанушылардан түсуі тиіс сома	1,864,860	1,285,842
Қайта сақтанушылардан түсуі тиіс сома	6,601,017	4,807,313
	8,465,877	6,093,155
Құнсыздану резерві	(206,812)	(83,595)
	8,259,065	6,009,560

2016 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайына қарай Компанияның капитал үлесінен 10% астамы тиесілі сақтанушылары болған жоқ.

31 желтоқсанда аяқталған сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық борышкерліктерінің құнсыздану резервінің өзгеруі мынадай сипатта берілді:

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Жыл басындағы құнсыздану резервінің шамасы	(83,595)	(33,594)
Таза есептелуі	(129,495)	(53,059)
Сызылып тасталуы	6,278	3,058
Жыл соңындағы құнсыздану резервінің шамасы	(206,812)	(83,595)

Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық борышкерліктердің несиелік сапасы

Келесі кестеде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына қарай сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық борышкерліктерінің несиелік сапасы ұсынылды:

	Дебиторлық борышкер- лік,брутто, мың теңге	Құнсыздану Резерві мың теңге	Дебиторлық борышкер- лік,нетто мың теңге	Дебиторлық борышкер- ліктің құнсыздану резерві, брутто %
31 желтоқсан 2017 ж.				
Сақтанушылардан және қайта сақтанушылардан түсуі тиіс сома				
Сақтанушылардан түсуі тиіс сома				
Кешіктірілмеген	1,228,029	-	1,228,029	-
Кешіктірілген немесе құнсызданған:				
- 90 күнге жетпейтін мерзімге кешіктірілген	338,355	-	338,355	-
- 90 күннен астам, бірақ 1 жылға жетпейтін мерзімге кешіктірілген	108,972	-	108,972	-
- 1 жылдан астам мерзімге кешіктірілген	189,504	(189,504)	-	100
Кешіктірілген немесе құнсызданған дебиторлық борышкерліктерінің барлығы	636,831	(189,504)	447,327	30
Сақтанушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	1,864,860	(189,504)	1,675,356	10

18 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік, жалғасы

Сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша дебиторлық борышкерліктердің несиелік сапасы, жалғасы

	Дебиторлық борышкер- лік,брутто мың теңге	Құнсыздану резерві мың теңге	Дебиторлық борышкер- лік,нетто мың теңге	Дебиторлық борышкер- ліктің құнсыздану резерві, брутто %
31 желтоқсан 2017 ж.				
Қайта сақтанушылардан түсуі тиіс сома				
Кешіктірілмеген	5,880,407	-	5,880,407	-
Кешіктірілген немесе құнсызданған:				
- 90 күнге жетпейтін мерзімге кешіктірілген	609,294	-	609,294	-
- 90 күннен астам, бірақ 1 жылға жетпейтін мерзімге кешіктірілген	94,008	-	94,008	-
- 1 жылдан астам мерзімге кешіктірілген	17,308	(17,308)	-	100
Кешіктірілген немесе құнсызданған дебиторлық борышкерліктерінің барлығы	720,610	(17,308)	703,302	2
Қайта сақтанушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	6,601,017	(17,308)	6,583,709	-
Сақтанушылардан және қайта сақтандырушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	8,465,877	(206,812)	8,259,065	2

Төмендегі кестеде 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша сақтану және қайта сақтану бойынша дебиторлық борышкерліктердің сапасы жөніндегі ақпараттар келтірілген:

	Дебиторлық борышкер- лік,брутто мың теңге	Құнсыздану резерві мың теңге	Дебиторлық борышкер- лік,нетто мың теңге	Дебиторлық борышкер- ліктің құнсыздану резерві, брутто %
31 желтоқсан 2016 ж.				
Сақтанушылардан және қайта сақтандырушылардан түсуі тиіс сома				
Сақтанушылардан түсуі тиіс сома				
Кешіктірілмеген	567,878	-	567,878	-
Кешіктірілген немесе құнсызданған:	-	-	-	-
- 90 күнге жетпейтін мерзімге кешіктірілген	333,156	-	333,156	-
- 90 күннен астам, бірақ 1 жылға жетпейтін мерзімге кешіктірілген	324,847	-	324,847	-
- 1 жылдан астам мерзімге кешіктірілген	59,961	(59,961)	-	100
Кешіктірілген немесе құнсызданған дебиторлық борышкерліктерінің барлығы	717,964	(59,961)	658,003	8
Сақтанушылардан түсуі тиіс соманың барлығы	1,285,842	(59,961)	1,225,881	5

18 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерліктер, жалғасы

Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерліктердің несиелік сапасы, жалғасы

31 желтоқсан 2016 ж.

	Дебиторлық борышкер- лік,брутто мың теңге	Құнсыздану резерві мың теңге	Дебиторлық борышкер- лік,нетто мың теңге	Дебиторлық борышкер- ліктің құнсыздану резерві, брутто %
Қайта сақтандырушылардан түсуі тиіс сома				
Кешіктірілмеген	4,562,213	-	4,562,213	-
Кешіктірілген немесе құнсызданған:	-	-	-	-
- 90 күнге жетпейтін мерзімге кешіктірілген	195,245	-	195,245	-
- 90 күннен астам, бірақ 1 жылға жетпейтін мерзімге кешіктірілген	26,221	-	26,221	-
- 1 жылдан астам мерзімге кешіктірілген	23,634	(23,634)	-	100
Қайта сақтандырушылардың кешіктірілген немесе құнсызданған дебиторлық борышкерліктерінің барлығы	245,100	(23,634)	221,466	10
Қайта сақтандырушылардан түсуі тиіс сома	4,807,313	(23,634)	4,783,679	-
Сақтанушылардан және қайта сақтандырушылардан түсуі тиіс сома	6,093,155	(83,595)	6,009,560	1

19 Сақтандыру шарттарының резервтері және сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі

	Брутто 2017 ж. мың теңге	Перестрахование 2017 ж. мың теңге	Нетто 2017 ж. мың теңге
Еңбегі өтелмеген сыйақы резерві	22,847,842	(2,110,990)	20,736,852
Болған, бірақ, мәлімделмеген кінәраттардың резерві	12,935,323	(875,464)	12,059,859
Мәлімделген, бірақ, реттелмеген кінәраттардың резерві	69,562,176	(31,191,470)	38,370,706
	105,345,341	(34,177,924)	71,167,417
	Брутто 2016 ж. тыс. теңге	Перестрахование 2016 ж. тыс. теңге	Нетто 2016 ж. тыс. теңге
Еңбегі өтелмеген сыйақы резерві	17,233,192	(996,433)	16,236,759
Болған, бірақ, мәлімделмеген кінәраттардың резерві	10,075,373	(448,920)	9,626,453
Мәлімделген, бірақ, реттелмеген кінәраттардың резерві	59,557,972	(31,419,810)	28,138,162
	86,866,537	(32,865,163)	54,001,374

19 Сақтандыру шарттарының резервтері және сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі, жалғасы

(а) Сақтандыру шарттары резервтерінің қозғалысын талдау

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайы бойынша сақтандыру резервінің шамасы	54,001,374	53,580,204
Есептелген сыйақы	53,564,256	47,446,198
Еңбегі өтелген сыйақы	(47,949,606)	(43,960,954)
Мәлімделген кінәраттар	29,694,323	32,778,037
Төленген кінәраттар	(16,042,431)	(23,557,557)
Жыл бойы қалыптастырылған жаңа резервтер	4,809,457	3,632,918
Зиянның реттелуі бойынша шығын резервінің өзгеруі	(3,647,688)	425,763
Өткен жылдардағы кінәраттар резервінің өзгеруі	(1,949,506)	(4,440,472)
Қайта сақтандырушылар үлесіндегі өзгерістер	(1,312,762)	(11,902,763)
Жыл соңындағы жағдайы бойынша құнсыздану резервінің шамасы	71,167,417	54,001,374

(б) Еңбегі өтелмеген сыйақылар резервінің қозғалысын талдау

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайы бойынша резервтің шамасы	16,236,759	12,322,399
Алынған сыйақылар	53,564,256	47,446,198
Еңбегі өтелген сыйақылар	(47,949,606)	(43,960,954)
Қайта сақтандырушылардың үлесіндегі өзгерістер	(1,114,557)	429,116
Жыл соңындағы жағдайы бойынша құнсыздану резервінің шамасы	20,736,852	16,236,759

(в) Болған, бірақ мәлімделмеген кінәрат резервтерінің қозғалысының талдаулары

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайы бойынша резервтің шамасы	9,626,453	10,213,022
Жыл бойы қалыптасқан жаңа резервтері	4,809,457	3,632,918
Өткен жылдардағы кінәраттардың резервтеріндегі өзгерістер	(1,949,506)	(4,440,472)
Қайта сақтандырушылар үлесінің өзгеруі	(426,545)	220,985
Жыл соңындағы жағдайы бойынша резерв шамасы	12,059,859	9,626,453

(г) Мәлімделген, бірақ, реттелмеген кінәраттардың резервтеріндегі қозғалыстың талдаулары

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайы бойынша резервтің шамасы	28,138,162	31,044,783
Ағымдағы жылғы мәлімделген кінәраттар	26,556,298	14,607,106
Өткен жылдардағы мәлімделген кінәраттар	3,138,025	18,170,931
Зияндарды реттеу шығынының резервтеріндегі өзгерістер	(3,647,688)	425,763
Ағымдағы жылғы төленген кінәраттар	(6,890,936)	(4,519,700)
Өткен жылдардағы төленген кінәраттар	(9,151,495)	(19,037,857)
Қайта сақтандырушылардың үлесіндегі өзгеріс	228,340	(12,552,864)
Жыл соңындағы резерв шамасы	38,370,706	28,138,162

19 Сақтандыру шарттарының резервтері және сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі, жалғасы

(д) Сақтандыру шарттары резервтерінің негізгі бағыттық бөліктегі талдаулары

	Міндетті сақтандыру				Ерікті сақтандыру			
	Көлік							
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	құралы қожасының жауапкершілігі	Басқа да міндетті сақтандыру	Мүлкікті сақтандыру	Медициналық сақтандыру	Әуе /Су жолы/ Автокөлік	Қайғылы оқиғадан сақтандыру	Басқа да ерікті сақтандыру
2017 ж.								
мың теңге								
Еңбегі өтелмеген сыйақылар резерві	1,527,974	2,982,631	161,403	10,260,585	1,211,104	2,799,720	2,164,656	1,739,769
Болған, бірақ, мәлімделмеген кінәраттардың резерві	2,974,518	321,886	15,474	8,750,304	148,776	67,082	441,813	215,470
Мәлімделген, бірақ, реттелмеген кінәраттардың резерві	2,854,351	671,510	402	64,035,166	1,508	1,177,579	76,379	745,281
Сақтандыру шарттарының резерві, брутто	7,356,843	3,976,027	177,279	83,046,055	1,361,388	4,044,381	2,682,848	2,700,520
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	-	-	-	(33,547,084)	-	(49,629)	-	(581,211)
Сақтандыру шарттарының резерві, нетто	7,356,843	3,976,027	177,279	49,498,971	1,361,388	3,994,752	2,682,848	2,119,309

	Міндетті сақтандыру				Ерікті сақтандыру			
	Көлік							
	Жұмыс берушінің жауапкершілігі	құралы қожасының жауапкершілігі	Басқа да міндетті сақтандыру	Мүлкікті сақтандыру	Медициналық сақтандыру	Әуе /Су жолы/ Автокөлік	Қайғылы оқиғадан сақтандыру	Басқа да ерікті сақтандыру
2016 ж.								
мың теңге								
Еңбегі өтелмеген сыйақылар резерві	1,260,643	1,302,047	103,276	7,442,964	1,193,188	2,511,543	1,198,512	2,221,019
Болған, бірақ, мәлімделмеген кінәраттардың резерві	3,105,402	98,785	10,834	6,070,662	165,675	92,890	273,230	257,895
Мәлімделген, бірақ, реттелмеген кінәраттардың резерві	2,044,666	445,367	9,532	53,883,874	1,089	1,912,198	106,597	1,154,649
Резервов по договорам страхования, брутто	6,410,711	1,846,199	123,642	67,397,500	1,359,952	4,516,631	1,578,339	3,633,563
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	-	-	-	(32,488,663)	-	(42,769)	-	(333,731)
Сақтандыру шарттарының резерві, нетто	6,410,711	1,846,199	123,642	34,908,837	1,359,952	4,473,862	1,578,339	3,299,832

19 Сақтандыру шарттарының резервтері және сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі, жалғасы

(е) Резервтер бойынша негізгі жол берілетін шарттар

Талаптарға жол берілуін анықтауға пайдаланылатын үрдіс анағұрлым ықтимал немесе пайымдаулы нәтижелердің бейтарап бағасын алуға арналған. Жол берудің қалыптастырылу негізі ретінде пайдаланылатын ақпараттар көзі ішкі болып табылады. Олар жыл сайын өткізіліп отыратын егжей-тегжейлі зерттеулердің нәтижелерін қамтиды. Жол берулер олардың бақыланатын нарықтық бағаларға сәйкестігін қамту мақсатында және өзге жарияланатын ақпараттармен қамтылуы мақсатында тексеріледі. Алайда, қазақстандық сақтандыру нарығында жол берулерді анықтауға өзекті болып табылатын және негізгі атқаратын қызметі бойынша өзгерістерге тап болуын анықтауға арналған жалпыға ашық мәліметтер жетіспейді.

Атқаратын қызмет сипатына қарай қандай-да бір жекелеген кінәраттардың ықтимал нәтижелерін және мәлімделген кінәраттар бойынша жалпы шығасыларын алдын-ала анық болжамдау өте қиын. Әрбір мәлімделген кінәрат апаттық сарапшылардан, осындай кінәраттардың ауқымы бойынша тарихи мәліметтерден алынған барлық мән-жайларға, ақпараттарға аса мән беру арқылы дербес тәртіппен жекелеген күйде қарастырылады. Әрбір жағдай бойынша берілетін бағалар ұдайы қайта қарастырылып, жаңа мәліметтер пайда болған жағдайда сәйкес қалыпта жаңартылып отырады. Резервтер қолда бар, ағымдағы ақпараттардың негізінде қалыптастырылады. Алайда, түпкілікті міндеттемелер бұдан былай орын алатын оқиғалардың нәтижелеріне қарай өзгеруі ықтимал. Зиянның жабылуына жұмсалатын шығасылардың түпкілікті шамасына ықпал ететін көптеген факторлардың әсерін оп-онай бағалай қою мүмкін емес. Резерв есебінің күрделілігі де базалық сақтандыру шарттарының түрлі сақтандыру шарттарына байланысты кінәраттардың ауырлығына, ауқымына, дербес ауыртпашылығына кінәраттардың орын алу күніне және оның іс жүзіндегі берілген күніне қарай айрықшаланады.

Болған, бірақ, мәлімделмеген кінәраттардың резервтері «тізбектік сатылы» статистикалық әдістің қолданылуымен бағаланады. Мұндай әдістер өткен жылдардағы зияндардың өршуінің байқалатын мәліметтеріне негізделі отырып, зиян келтірілген әрбір жылы берілген кінәраттар мен төленген кінәраттардың етек алуын пысықтайды.

Егер бұл әдістерде зиянның дамуы жайлы тарихи ақпараттар пайдаланылатын болса, онда олар өткенде болған зияндардың етек алу үлгілерінің болашақта қайта орын алуы ықтимал деп пайымдайды. Мұндай болжамдаулардың дұрыс бола бермейтінін көрсететін себептер бар. Бұл себептерге экономикалық, құқықтық, саяси, әлеуметтік ағымдар, бизнес ағымына ұласатын өзгерістер, кездейсоқ құбылмалы жағдайлар, ірі залалды зияндардың тигізетін ықпалын қамтиды.

Жалпы сақтандыру шарттары бойынша резервтердің бағаларына айтарлықтай ең қатты ықпал ететін жол берулер зиянның ең соңғы айларына арналған пайымдаулы зияндарының коэффициенттерін білдіреді. Пайымдаулы зиянды-залалдардың коэффициенті еібегі өтелген сыйақыларға қарай пайымдаулы кінәраттардың қатынасын білдіреді. Жалпы міндеттемелерді белгілеген кезде, болашақтағы ақшалай қаражаттар ағысының пайымдаулары жекелеген кінәраттың сомасына ықпалын тигізетін өлшемдердің есептік мәндерін қамтиды.

Жетекшілік жұмыс берушінің жауапкершілігін сақтандыру мен мүлікті сақтандыруды айтпағанда, Компанияның жүзеге асыратын қысқа мерзімдік сақтандыруларына қарай, Компанияның қоржындарының көрсеткіштері негізінен пайымдаулы зияндар коэффициентінің өзгеруіне сезімтал болып келеді. Компания өзінің сақтандыру тарифтерін көрсетілген құбылмалы мәндердің соңғы өзгерістеріне қарай, кез келген пайда болатын ағымдарды ескеретіндей дәрежеде тұрақты түрде түзетіп отырады.

20 Өзге активтер

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Аквизициалық шығындар	1,352,688	1,133,972
Өзге де дебиторлық борышкерлік	384,314	175,402
Құнсыздану резерві	(31,056)	(20,609)
Өзге қаржылық активтердің барлығы	1,705,946	1,288,765
Алдын ала төлем	911,808	616,357
Жұмыскерлермен есеп айырылысу	5,461	4,611
Материалдар және жеткізушілермен есеп айырылысу	237	2,690
Өзге қаржылық активтердің барлығы	917,506	623,658
Өзге активтердің барлығы	2,623,452	1,912,423

(а) Құнсыздану резервінің өзгеруіне талдаулар жүргізу

31 желтоқсанда аяқталатын жылдардағы құнсыздану резервінің өзгеруін төмендегідей беруге болады:

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Жыл басындағы жағдайына сәйкес құнсыздану резервінің шамасы	(20,609)	(13,769)
Таза қайта қалпына келтірілу	(15,217)	(9,211)
Сызылып тасталынғандары	4,770	2,371
Жыл соңындағы жағдайына сәйкес құнсыздану резервінің шамасы	(31,056)	(20,609)

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес өзге активтердің құрамына дебиторлық борышкерлігі 71,170 мың теңгеге (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 103,493 мың теңге) 1 (бір) жылдан астам мерзімге кешіктірілген, 22,470 мың теңге (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 8,905 мың теңге) 1 (бір) жылға жетпейтін мерзімге, бірақ, 90 (тоқсан) күннен астам мерзімге кешіктірілген, 31,056 мың теңге (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 5,037 мың теңге) кіреді.

21 Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	954,802	245,241
Сақтандыру сыйақылары бойынша алдын-ала төлем	274,704	245,313
Сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	289,948	215,171
Брокерлік сыйақы бойынша несиегерлік борышкерлік	30,531	13,423
	1,549,985	719,148

Қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерліктің барлығы қайта сақтандырушыларға берілген сыйақылар бойынша несиегерлік борышкерлігі ретінде ұсынылды.

22 Өзге міндеттемелер

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Жұмыскерлердің алдындағы борышкерлік	2,010,316	1,818,755
Төленетін өзге де алым-салықтар	209,429	217,649
Өзге де несиегерлік борышкерлік	138,576	296,975
	2,358,321	2,333,379

23 Меншікті капитал

(а) Акционерлік капитал

	Қарапайым акциялар 2017 ж.	Қарапайым акциялар 2016 ж.
Шығаруға рұқсат етілген (қарапайым акциялар)	150,000,000	150,000,000
Шығарылған және айналымдағы (қарапайым акциялар)	91,621,285	91,621,285
Атаулы құны, мың теңге	1	1
Шығарылды және толық төленді, мың теңге	91,621,285	91,621,285

31 желтоқсанда аяқталған 2017 жылы Компания атаулы құны бойынша 35,080,120 қарапайым акцияларын (2016 жылы: 35,080,120 акция) шығарылған жоқ.

(б) Капиталын басқару

Компания ҚР ҰБ нормативтік актілерімен белгіленген төлем қабілеттілігі маржасына қатысты Қазақстан Республикасының нормативтік талаптарының нысаны болып табылады.

Компания Маржа 1. кем емес төлем қабілеттілігі маржасының жеткіліктілігі нормативін қолдауы тиіс. Төлем қабілеттілік маржасы іс жүзіндегі төлем қабілеттілік маржасының ең төмен дәрежедегі қажетті төлем қабілеттілігі маржасына бөлу арқылы анықталады. Ең төменгі төлем қабілеттілігі маржасы таза еңбекақы, төленген кінәраттар, шетелдік қайта сақтандырушыларға берілген сыйақылар іспетті бірнеше факторлардың негізінде есептеледі. 2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания төмендегідей деңгейде белгіленген төлем қабілеттілігі маржасының коэффициенттерін сақтап қалды:

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Іс жүзіндегі төлем қабілеттілігі маржасы	90,371,506	87,511,162
Төлем қабілеттілігі маржасының ең төмен дәрежесі	7,136,123	11,474,754
Төлем қабілеттілігі маржасы	12.66	7.63

(в) Дивидендтер

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания акционерлерінің Компанияның резервтерін бөлу құқығы ҚЕХС сәйкес даярланған Компанияның қаржылық (бухгалтерлік) есебінде сипатталған бөлінбеген табысының намасымен немесе Компанияның меншікті капитал сомасы бөлу нәтижесінде теріс болып шығатын немесе таза кірісінің бөлінуі Компанияның төлем қабілетсіздігіне немесе дәрменсіздігіне алып келмейтін болса, зияны жинақталған жағдайда ағымдағы жылғы таза табыс сомасымен шектеледі. Қазақстан Республикасының заңнамалық талаптарына сәйкес 2017 жылғы 31 желтоқсанда бөлінуі тиіс қаражаттардың жалпы ауқымы 13,008,931 мың теңгеге (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 18,893,111 мың теңге) жеткен.

31 желтоқсанда аяқталған 2017 жылы 16,417,863 мың теңге немесе акциясына 179.19 теңге болған (2016 жылы: 38,654,500 мың теңге немесе акциясына 683.65 теңге болған) дивидендтер жарияланып, төленді, олардың ішінен акционерлер акционерлік капитал салымы ретінде 34,660,120 мың теңгесін (2016 жылы: 34,660,120 мың теңгені) енгізген болатын.

23 Меншікті капитал, жалғасы

(г) Жарғылық резерв

2017 жылы Компания бөлінбеген табысының құрамынан жарғылық резервінің құрамына 2,475,248 мың теңге аударды (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 1,306,141 мың теңгені жарғылық резервінің құрамынан бөлінбеген табысының құрамына аударған болатын). Себебі, Қазақстан Республикасы Үкіметінің және Қаржы нарығын және қаржылық ұйымдардың қызметін реттеу және қадағалау агенттігінің 2014 жылғы 6 мамырдағы «Сақтандыру резервтерінің қалыптастырылу, есептеу әдісі және құрылымы, үлгілері және есеп беру мерзіміне қойылатын талаптар» № 76 қаулысының 2014 жылғы 16 мамырда заңды күшіне енуіне байланысты Компания зияндарының коэффициенті осыған дейінгі үш жыл бойы айтарлықтай құбылып тұрған сақтандыру өнімдері үшін тұрақтандырылған резервін құруы тиіс болды.

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару

(а) Тәуекелді басқару саясаты және рәсімдемелері

Тәуекелді басқару Компанияның атқаратын қызметінің негізін қалайды және Компанияның операциялық қызметінің маңызды элементі болып табылады. Нарық тәуекелі, несие тәуекелі, өтімділік тәуекелі Компанияның қызмет атқаруы барысында тап болатын негізгі тәуекелдері болып табылады.

Компанияның тәуекелді басқару саясаты Компанияның тап болатын болуы ықтимал тәуекелдерін анықтап, басқарып, талдаулар жүргізуге көзделген, сондай-ақ, тәуекелдер лимитін және сәйкес бақылауын белгілеуді нысаналайды. Сонымен қатар, тәуекел деңгейлерін тұрақты түрде бағалап отырып, олардың белгіленген лимиттерге сәйкестігін анықтайды. Тәуекелді басқару саясаты және рәсімдемелері нарық жағдайындағы өзгерістерді, ұсынылатын өнімдерді және пайда болған үздік тәжірибелерді сипаттау мақсатында тұрақты түрде қайта қарастырылып тұрады.

Директорлар кеңесі тәуекелдің басқарылуына ойдағыдай бақылау жүргізіліп, негізгі тәуекелдер тиесілі дәрежеде басқарылып, тәуекелді басқару саясаты мен рәсімдемелерінің, сонымен бірге, ірі мәмілелердің құпталу қызметінің ойдағыдай атқарылуына жауапты.

Басқарма тәуекелді төмендету шараларын енгізумен және мониторинг жүргізумен, сондай-ақ, Компанияның тәуекелдің белгіленген шегінде қызмет атқаруын қадағалайды. Тәуекелді басқару департаменті жетекшісінің міндеттеріне жалпы тәуекелді басқару, қолданылатын заңнама талаптарының орындалуын бақылау, қаржылық және қаржылық есеп тәуекелдер бойынша есеп берудің жалпы әдіс-тәсілдері мен қағидаларының анықталып, бағаланып, бақыланып, басқарылып, толтырылып отыруы жатады. Ол тікелей на Директорлар кеңесіне және жанама түрде Басқарма Төрағасына бағынады.

Ішкі және сыртқы тәуекел факторлары ұйымның шеңберінде анықталып, басқарылады. Тәуекел факторларының бүкіл тізілімінің анықталып, тәуекелді төмендетудің ағымдық рәсімдемелерінің жеткілікті деңгейін анықтау шараларын аса үлкен мән беріледі. Несие және нарық тәуекелдерінің стандарттық талдауларынан басқа тәуекелді басқару департаменті жекелеген бағыттар бойынша сараптамалық бағасын алу мақсатында операциялық бөлімшелермен ұдайы кездесулер өткізу арқылы қаржылық және қаржылық емес тәуекелдердің мониторингін жүргізеді.

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Нарық тәуекелі

Нарық тәуекелі – бұл нарық бағасының өзгеруі салдарынан қаржылық құралдар бойынша болашақ ақша ағыстарының немесе әділ құнының өзгеру тәуекелі. Нарық тәуекелі валюта тәуекелінен, пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелінен, сондай-ақ, басқа да бағалық тәуекелдерден тұрады. Нарық тәуекелі нарықтағы жалпы және ерекше өзгерістерге жиі ұшырап тұратын қаржылыс аспаптар мен нарық бағасының волатильділік деңгейінің өзгеруі мен валюта айырбастау бағамдарына қатысты орын алады.

Нарық тәуекелін басқару міндеті нарықт тәуекеліне тап болу қабылдаған олшеммен шығып кетпей, онымен қоса, қабылданған тәуекелден тапқан кірісті оңтайлыландырумен қамтылуын басқару және бақылау болып табылады.

Директорлар кеңесімен бақыланатын тәуекелді басқару департаменті нарық тәуекелінің басқарылуына жауапты. Директорлар кеңесі нарық тәуекелінің басқарылу лимитін бекітеді.

Компания нарық тәуекелін жекелеген қаржылық аспаптар қоржынының шамасына қатысты, пайыздық мөлшерлеме мерзімінің өзгеруіне, валюта ұстанымына, жоғалту, айрылып қалу лимиттеріне, олардың орындалуына ұдайы мониторинг жүргізіп отырумен ашық бағытта лимит белгілеу арқылы басқарады.

Нарық тәуекелінің бөлігі болып табылатын пайыз мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелін пайыз мөлшерлемелерінің өзгеруінен үзілуін бақылау арқылы басқару Компанияның таза пайыздық маржасының сыйақы мөлшерлемелерінің түрлі стандарттық және стандарттық емес сценарийлеріне деген сезімталдылығының мониторингі рәсімдемесімен толықтырылады.

(i) Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі – нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруінің салдарынан қаржылық аспаптар бойынша болашақ ақшалай қаражат ағысының немесе әділ құнының өзгеру тәуекелі. Компания нарықтағы басым пайыз мөлшерлемелері құбылуына оның қаржылық ахуалына және ақшалай қаражаттарының ағысына тигізетін ықпалына тап болып тұрады. Мұндай құбылу пайыздық маржа деңгейін ұлғайта алады, алайда, оны төмендетуі де ықтимал, не пайыз мөлшерлемелері күтпеген жерден құбыла қалған кезде зиян, залалға ұшыратуы әбден мүмкін.

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі белгілі бір өтеу мерзімі белгіленген қолда бар немесе болжамдалатын активтердің шамасының соған ұқсас қолда бар немесе болжамдалатын міндеттемелердің шамасынан азды-көпті болуымен сипатталады.

(ii) Валюта тәуекелі

Компанияның бірнеше шетел валюталарында сипатталған активтері және міндеттемелері бар.

Валюта тәуекелі – валюта айырбастау бағамдарының құбылуы салдарынан қаржылық аспаптар бойынша болашақ ақшалай қаражаттар ағысының немесе әділ құнының өзгеру тәуекелі.

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Нарық тәуекелі, жалғасы

(ii) Валюта тәуекелі, жалғасы

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық активтердің және міндеттемелердің валютаға орай құрылымын мынадай кестемен беруге болады:

мың теңге	Теңге	АҚШ Доллары	Еуро	Фунт стерлингі	Рубль	Басқалары	Барлығы
Активтер							
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	7,121	34	1,438	236	1	-	8,830
Банктегі шоттар және депозиттер	12,610,482	3,028,108	-	-	462,440	-	16,101,030
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтер	17,666	-	-	-	-	-	17,666
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	36,638,542	96,641,219	10,164,265	1,104,610	118,369	-	144,667,005
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	2,623,563	3,641,144	437,238	-	843,613	713,507	8,259,065
Өзге қаржылық активтер	1,704,505	1,441	-	-	-	-	1,705,946
Активтердің барлығы	53,601,879	103,311,946	10,602,941	1,104,846	1,424,423	713,507	170,759,542
Міндеттемелер							
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиетерлік борышкерлік	(282,938)	(964,283)	(745)	-	-	(27,315)	(1,275,281)
Өзге қаржылық міндеттемелер	(2,343,393)	(178)	-	-	(14,750)	-	(2,358,321)
Міндеттемелердің барлығы	(2,626,331)	(964,461)	(745)	-	(14,750)	(27,315)	(3,633,602)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес таза ұстанымы	50,975,548	102,347,485	10,602,196	1,104,846	1,409,673	686,192	167,125,940

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Нарық тәуекелі, жалғасы

(ii) Валюта тәуекелі, жалғасы

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық активтердің және міндеттемелердің валюттаға орай құрылымын мынадай кестемен беруге болады:

мын теңге	Теңге	АҚШ Доллары	Еуро	Фунт стерлингі	Рубль	Басқалары	Барлығы
Активтер							
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	44,481	285	210,940	-	6,271	-	261,977
Банктегі шоттар және депозиттер	15,949,159	949,449	-	-	151,677	-	17,050,285
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтер	19,121	-	-	-	-	-	19,121
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	18,195,072	106,908,789	8,973,457	1,017,791	4,455,103	-	139,550,212
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	1,933,656	2,433,059	292,278	26,737	948,784	375,046	6,009,560
Өзге қаржылық активтер	872,695	5,667	410,403	-	-	-	1,288,765
Активтердің барлығы	37,014,184	110,297,249	9,887,078	1,044,528	5,561,835	375,046	164,179,920
Міндеттемелер							
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиетерлік борышкерлік	(207,618)	(249,877)	-	-	-	(16,340)	(473,835)
Өзге қаржылық міндеттемелер	(2,227,437)	(18,111)	(73,081)	-	(14,750)	-	(2,333,379)
Міндеттемелердің барлығы	(2,435,055)	(267,988)	(73,081)	-	(14,750)	(16,340)	(2,807,214)
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес таза ұстанымы	34,579,129	110,029,261	9,813,997	1,044,528	5,547,085	358,706	161,372,706

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(б) Нарық тәуекелі, жалғасы

(ii) Валюта тәуекелі, жалғасы

Қазақстандық теңге бағамының келесі кестеде көрсетілген төмендегідей валюталарға қатысты құлдырауы 2016 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес бұдан былай сипатталатын капиталының артуын, не кемуін және табысына немесе зиянына жол берген болар еді. Бұл талдаулар Компанияның пікірінше есеп беру кезеңінің соңына қарай негізделген ықтимал болатын валюта бағамдарының құбылуына жүргізілген. Талдаулар қалған барлық құбылмалы жағдайлардың, әсіресе, пайыз мөлшерлемелерінің өзгермеген күйінде қала беретіндігін білдіреді.

тыс. тенге	2017 ж.		2016 ж.	
	Таза пайда	Меншікті капитал	Таза пайда	Меншікті капитал
АҚШ доллары бағамының 20% өсуі	16,375,598	16,375,598	17,604,682	17,604,682
Еуро бағамының 20% өсуі	1,696,351	1,696,351	1,570,240	1,570,240
Ағылшын фунт стерлингі бағамының 20% өсуі	176,775	176,775	167,124	167,124
Ресей рублі бағамының 20% өсуі	225,548	225,548	887,534	887,534

Қазақстандық теңге бағамының келесі кестеде көрсетілген төмендегідей валюталарға қатысты 2016 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес өсуі сомасы бойынша теңдей, бірақ, қалған барлық құбылмалылар өзгермеген қалпында қала беретітаңбасы жағынан теріс әсерге ие болар еді.

(iii) Өзге де база тәуекелдері

Өзге де баға тәуекелдері— бұл өзгерістердің нақты аспапқа немесе оның эмитентіне тән факторлардың салдарынан орын алғанына, әлде нарықтағы айналымда жүрген барлық ұқсас қаржылық аспаптарға ықпалын тигізетін факторлардың әсерінен орын алғанына қарамастан, нарық бағасының құбылуының нәтижесінде (сыйақы мөлшерлемесінің немесе валюта тәуекелінің құбылу тәуекелінің әсерінің нәтижесінде орын алатын өзгерістерден басқа) қаржылық аспаптар бойынша болашақтағы ақшалай қаражаттардың ағысын немесе әділ құнының құбылу тәуекелі. Өзге бағалық тәуекелдер Компания қаржылық аспап бойынша ұзақ мерзімдік немесе қысқа мерзімдік ұстанымға ие болғанда туындайды.

Компанияның бір жылдық табысына немесе зиянына және капиталына, сонымен қатар, құнды қағаздардың бағамының құбылуына деген сезімталдылығының талдаулары (2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда қолданылатын ұстанымдарының және құнды қағаздары құнының 5% артуына немесе төмендеуіне құрылған қарапайымдалған сценарийінің негізінде толтырылған) мынадай кестемен келтірілді:

	2017 ж.		2016 ж.	
	Табысы немесе зияны	Меншікті капитал	Табысы немесе зияны	Меншікті капитал
Құнды қағаздар құнының 5% артуы	-	315,403	-	956
Құнды қағаздар құнының 5% төмендеуі	-	(315,403)	-	(956)

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(в) Несие тәуекелі

Несие тәуекелі – Компанияның контрагенттерінің немесе заемшыларының өзінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан Компанияға зиян келтірілу тәуекелі. Компания несие тәуекелін (танылған қаржылық активтері және танылмаған шарттық міндеттемелері бойынша) несие тәуекелінің лимиттерін белгілеу және шоғырландырылуын сақтау талаптарын қамтитын бекітілген рәсімдемелері мен саясатын қолдану арқылы басқарады. Несие саясатын Басқарма қарастырып, бекітеді.

Компания жекелеген несиелерінің ахуалына тұрақты түрде мониторинг жүргізіп, өзінің заемшыларының төлем қабілеттілігін ұдайы қайта бағалап отырады. Жекелеген заемшыларға талдаулар жүргізуден басқа, тәуекелді басқару бөлімі жалпы несие қоржынына несиелердің шоғырландырылуы мен нарық тәуекеліне қатысты баға беріп отырады.

Әдетте, несие тәуекелінің ең жоғары деңгейі қаржылық жағдайы жөніндегі есебіндегі қаржылық активтерінің баланстық құнында және танылмаған шарттық міндеттемелерінің сомасында сипатталады. Активтері мен міндеттемелерінің өзара әрекеттесу мүмкіншілігі әлеуетті несие тәуекелінің төмендетілуінде айтарлықтай маңызы жоқ.

Есеп беру кезеңіндегі жағдайына қарай баланстық несие тәуекелінің ең жоғары деңгейі былай беріліп отыр:

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
АКТИВТЕР		
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	2,418	261,957
Банктегі шоттары және депозиттері	16,101,030	17,050,285
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	144,667,005	139,550,212
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	8,259,065	6,009,560
Сақтандыру шарттарының резервтеріндегі қайта сақтандырушылардың үлесі	32,066,934	31,868,730
Басқа қаржылық активтер	1,705,946	1,288,765
Ең жоғары деңгейлі тәуекелдердің барлығы	202,802,398	196,029,509

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компанияға қарыз бір борышкері болды (2016 жылғы 31 желтоқсанда: бір борышкер), оған қатысты несие тәуекеліне тап болу несие тәуекелінің ең жоғары деңгейінің 10 пайызынан астам болды. Осы клиентке қатысты несие тәуекеліне тап болу 2017 жылы 31 желтоқсандағы жағдайына сай 52,666,087 мың теңгені (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 50,404,897 мың теңге) құрады. Сақтандыру шарттары бойынша резервтің 31,160,405 мың теңге (2016: 31,160,405 мың теңге) көлеміндегі қайта сақтандырушылардың үлесі несиелік рейтингісі «А» және одан жоғары болатын халықаралық компанияларға тиесілі. Бұл несиелік рейтингтер «Standard&Poor's» несиелік агенттік немесе ұқсас халықаралық агенттіктердің стандарттарына сәйкес көрсетілген

(г) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Компанияның әдетте есебі ақшалай қаражаттарын немесе өзге де қаржылық активтерін беру арқылы жүзеге асырылатын қаржылық міндеттемелерін орындауда қиыншылықтың орын алу тәуекелі. Өтімділік тәуекелі активтер мен міндеттемелерін өтеу мерзімдері сай келмеген жағдайда орын алады. Өтеу мерзімдері мен активтері мен міндеттемелерінің пайыздық мөлшерлемелерінің сай келуі және/немесе бақылаулы түрдегі сай келмеуі өтімділік тәуекелін басқарудың негізін қалайтын сәт болып табылады. Жүргізілген операциялардың әрқалай болуы және оған байланысты белгісіздіктердің салдарынан активтері мен міндеттемелерінің өтелу мерзімінің толық сай келуі қаржылық аспаптар үшін әдеттегі жағдай емес. Бұл операциялардың табыстылығын арттырып, сонымен қатар, зиянның орын алу тәуекелін де күшейте түседі.

Компания бұл тәуекелін өтімділігі мен өтелу мерзімінің айырмашылығын тұрақты түрде бағалау арқылы біршама жұмсартып отырады.

24 Қаржылық аспаптардың тәуекелін басқару, жалғасы

(г) Өтімділік тәуекелі, жалғасы

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қаржылық міндеттемелердің өтеу мерзімі шарттары туралы ақпараттар келтірілді. Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер пайымдаулы өтеу мерзімінің негізінде ұсынылған. Сақтандыру шарттары үшін резервтер бойынша міндеттемелер төмендегідей ұсынылған:

мың теңге	1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	Зайдан 1 жылға дейін	1 жылдан асам	Барлығы
Қаржылық міндеттемелер					
Сақтандыру шарттарының резервтері	2,334,288	6,079,088	16,681,198	80,250,767	105,345,341
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	472,500	802,781	-	-	1,275,281
Өзге қаржылық міндеттемелер	336,720	703,455	935,980	382,166	2,358,321
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық міндеттемелерінің барлығы	3,143,508	7,585,324	17,617,178	80,632,933	108,978,943

Төменде 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес қаржылық міндеттемелердің өтеу мерзімі шарттары туралы ақпараттар келтірілді. Сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелер пайымдаулы өтеу мерзімінің негізінде ұсынылған. Сақтандыру шарттары үшін резервтер бойынша міндеттемелер төмендегідей ұсынылған:

мың теңге	1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан асам	Барлығы
Қаржылық міндеттемелер					
Сақтандыру шарттарының резервтері	1,867,879	4,220,680	26,582,334	54,195,644	86,866,537
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	456,950	16,885	-	-	473,835
Өзге қаржылық міндеттемелер	507,044	704,091	585,025	537,219	2,333,379
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық міндеттемелерінің барлығы	2,831,873	4,941,656	27,167,359	54,732,863	89,673,751

25 Шартты міндеттемелер

(а) Сот талқылаулары

Компания өзінің әдеттегі атқаратын қызметін нарықта жүзеге асыру барысында түрлі заңды кінәраттарға тап болып жатады. Компания жетекшілігі Компанияның сот талқылауларының (бар болған жағдайда) нәтижесінде орын алатын міндеттемелерінің түпкілікті шамасы Компанияның жалпы болашақта атқаратын қызметінің қаржылық талаптарының нәтижелеріне теріс ықпал етпейді деп санайды.

25 Шартты міндеттемелер, жалғасы

(6) Шартты салық міндеттемелері

Қазақстанның салық жүйесі заңнама нормалары жиі өзгеріп тұратын, ресми түсініктемелерінің және сот шешімдерінің көбіне қпайшылығы басым, салық органдарының тарапынан әрқалай талқылануы тән, қалыптасу үстіндегі, жаңа жүйе. Салық есептеудің дұрыстығын тексеріп, тергейтін, ірі айыппұл және өсімпұл салуға құзыретті бірнеше реттеуші органдар қатар жұмыс істейді. Есеп беру кезеңінде салықтың дұрыс есептелуі келесі күнтізбелік бес жыл бойы тексеріледі. Алайда, белгілі бір жағдайларға байланысты бұл мерзім одан да ұзаққа созылып жатады.

Мұндай жағдайлар Қазақстан Республикасындағы салық тәуекелдерінің өзге елдерден гөрі анағұрлым жоғары болатынын көрсетеді. Компанияның жетекшілігі қолданылатын қазақстандық салық заңнамасының түсініктемелеріне, нормативтік талаптарына және сот шешімдеріне орай, аталмыш қаржылық есебінде салық міндеттемелері толық сипатталған деп санайды. Алайда, түрлі реттеуші органдардың тараптарынан салық заңнамасы талаптарының әрқалай талқыланатындығы себепті, талқылаулардың Компанияның пікірінен өзгеше болуы мүмкін екендігі ескерілгендігі дұрыс. Реттеуші органдардың тарапынан Компанияға мәжбүрлі ықпал ету жағдайы орын алған күнде, ол шарттар Компанияның қаржылық жағдайына айтарлықтай ықпалын тигізеді.

26 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы

(а) Есепке алу сыныптамасы және әділ құны

Келесі кесте қаржылық активтердің және міндеттемелердің баланстық және әділ құнын 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына қарай сипаттайды:

мың теңге	Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын	Несилер және дебиторлық борышкерлік	Қолда бар, сатуға арналғандары	Көнертілген		
				құныммен ескерілген, өзгелері	Баланстық құны, барлығы	Әділ құны
Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	-	8,830	-	-	8,830	8,830
Банктегі шоттары және депозиттері	-	16,101,030	-	-	16,101,030	16,101,030
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері	-	-	6,290,403	-	6,290,403	6,290,403
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары	144,667,005	-	-	-	144,667,005	154,633,926
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	-	8,259,065	-	-	8,259,065	8,259,065
Өзге қаржылық активтер	-	1,705,946	-	-	1,705,946	1,705,946
	144,667,005	26,074,871	6,290,403	-	177,032,279	186,999,200
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиетерлік борышкерлік	-	-	-	(1,275,281)	(1,275,281)	(1,275,281)
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	-	-	2,358,321	2,358,321	2,358,321
	-	-	-	3,633,602	3,633,602	3,633,602

Келесі кесте қаржылық активтердің және міндеттемелердің баланстық және әділ құнын 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына қарай сипаттайды:

мың теңге	Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын	Несилер және дебиторлық борышкерлік	Қолда бар, сатуға арналғандары	Көнертілген		
				құныммен ескерілген, өзгелері	Баланстық құны, барлығы	Әділ құны
Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	-	261,977	-	-	261,977	261,977
Банктегі шоттары және депозиттері	-	17,050,285	-	-	17,050,285	17,050,285
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері	-	-	1,455	-	1,455	1,455
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялары	139,550,212	-	-	-	139,550,212	142,202,665
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	-	6,009,560	-	-	6,009,560	6,009,560
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	1,288,765	-	-	1,288,765	1,288,765
	139,550,212	24,610,587	1,455	-	164,162,254	166,814,707
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиетерлік борышкерлік	-	-	-	(473,835)	(473,835)	(473,835)
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	-	-	(2,333,379)	(2,333,379)	(2,333,379)
	-	-	-	(2,807,214)	(2,807,214)	(2,807,214)

26 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы, жалғасы

(а) Есепке алу сыныптамасы және әділ құны, жалғасы

Әділ құнының бағалануы активтің сатылған кезде алынуы ықтимал бағасын немесе сол баға беру күні нарыққа қатысушылардың арасындағы қарапайым мәміле жасау шарттарымен міндеттемелерін беру кезінде төленуі тиіс мақсатта белгіленеді. Оған қарамастан, белгісіздігін және субъективтік талқылаулардың пайдаланылуын ескере отырып, әділ құны активтердің дереу сатылуы немесе міндеттемелердің дереу берілуі шеңберінде іске асырылатын шарт ретінде сипатталмауы тиіс.

Белсенді нарықта айналымдағы қаржылық активтердің және міндеттемелердің әділ құны нарықтағы жүрісіне немесе дилерлік бағаларға негізделеді. Компания өзінің қалған барлық өзге қаржылық аспаптарының әділ құнын өзге бағалау әдістерін пайдалану арқылы анықтайды.

Бағалау әдістерінің мақсаты сол баға берілетін күні нарыққа қатысушылардың арасында активтің сатылуы немесе міндеттемелердің берілуіне байланысты ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операцияның жүргізілуі мүмкін бағасын көрсететін әділ құнын бағалау әдісіне қол жеткізу болып табылады.

Бағалау әдістері ағымдағы сәтке таза келтірілген құнын бағалау әдістерін және ақшалай қаражаттар ағысының дисконтталуын, оларға қатысты нарықтық жүрісі белгілі ұқсас аспаптармен салыстырылуын, сондай-ақ, өзге де бағалау үлгілерін қамтиды. Баға беру үшін пайдаланылатын талқылаулар мен мәліметтерге тәуекелсіз және базалық пайыздық мөлшерлемелер, несие спрэдтері, дисконттау мөлшерлемелеріне баға беру үшін пайдаланылатын өзге де түзетулері, акциялары мен облигацияларының жүрістері, валюта бағамдары, қор индекстері, сондай-ақ, бағалардың құбылуының пайымдалуы және толардың салыстырылуы кіреді. Баға беру әдістері нарыққа тәуелсіз қатысушылар анықтайтын, есеп берілетін күнгі жағдайы бойынша қаржылық аспаптың құнын көрсететін әділ құнының анықталуын көздейді.

Баланстық құны 17,666 мың теңге болатын, қолда бар, сатуға арналған нарықта аса жүрмейтін үлестуік құнды қағаздардың әділ құнын анықтауға болмайды.

(б) Әділ құнын бағалау сатысы

Компания әділ құнына баға беру барысында төмендегідей көрсетілген бағалардың қалыптастырылуы кезіндегі мәліметтердің маңыздылығы ескерілетін, мынадай сатысын пайдаланады:

- 1 деңгей: белсенді нарықтағы жүрісі ұқсас қаржылық аспаптарға қатысты (түзетілмеген).
- 2 деңгей: 1 деңгейге жататын мәліметтерден бөлек мәліметтер, тікелей (яғни, жүруі), не жанама сипатта ашық (яғни, жүрісінен шыққан сипаттаулары). Бұл санатқа: ұқсас аспаптарға арналған белсенді нарықтағы нарық жүрісін, белсенді деп танылмайтын нарықтағы ұқсас аспаптардың нарықтағы жүрісін немесе барлық пайдаланылатын мәліметтері тікелей немесе жанама бастапқы байқалатын имәліметтерге негізделген, өзге де бағалау әдістерін пайдалану арқылы белгіленеді.

26 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы, жалғасы

(б) Әділ құнын бағалау сатысы, жалғасы

- 3 деңгей: ашық емес мәліметтер. Бұл санат байқалатын бастапқы мәліметтерге негізделмеген ақпараттардың пайдаланылуы арқылы бағаланған аспаптарды қамтиды. Бұл ретте, мұндай байқалмайтын (бақыланбайтын) мәліметтер аспаптардың бағалануына айтарлықтай ықпалын тигізіп отырады. Бұл санат аспаптардың арасындағы айырмашылығын көрсету мақсатындағы талқылауларға немесе айтарлықтай маңызы бар бақыланбайтын түзетулердің пайдаланылуын талап етілуіне қатысты ұқсас аспаптарға арналған жүрістерінің негізінде бағаланатын аспаптарды қамтиды.

Келесі кестеде әділ құны сатысының деңгейлеріне қарай, 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша әділ құнымен сипатталған қаржылық аспаптардың талдаулары келтірілген. Сома қаржылық жағдайы жөніндегі есепте келтірілген сомаға негізделеді.

мың теңге	1 деңгей	Барлығы
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері	6,290,403	6,290,403

Келесі кестеде әділ құны сатысының деңгейлеріне қарай, 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша әділ құнымен сипатталған қаржылық аспаптардың талдаулары келтірілген. Сома қаржылық жағдайы жөніндегі есепте келтірілген сомаға негізделеді.

мың теңге	3 деңгей	Барлығы
Қолда бар, сатуға арналған қаржылық активтері	1,455	1,455

26 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы, жалғасы

(б) Әділ құнын бағалау сатысы, жалғасы

Бұл кестеде 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес әділ құнымен бағаланбаған қаржылық аспаптардың талдаулары сол әділ құнының бағасы жатқызылған әділ құнының сатылық деңгейіне қарай ұсынылып отыр:

мың теңге	1 деңгей	2 деңгей	3 деңгей	Әділ құнының барлығы	Баланстық құнының барлығы
Активтер					
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	-	8,830	-	8,830	8,830
Банктегі шоттары және депозиттері	-	16,101,030	-	16,101,030	16,101,030
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	45,470,286	109,163,640	-	154,633,926	144,667,005
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	-	8,259,065	-	8,259,065	8,259,065
Өзге қаржылық активтер	-	1,705,946	-	1,705,946	1,705,946
Міндеттемелер					
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	-	(1,275,281)	-	(1,275,281)	(1,275,281)
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	(2,358,321)	-	(2,358,321)	(2,358,321)

26 Қаржылық активтер және міндеттемелер: әділ құны және есепке алу сыныптамасы, жалғасы

(б) Әділ құнын бағалау сатысы, жалғасы

Бұл кестеде 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына сәйкес әділ құнымен бағаланбаған қаржылық аспаптардың талдаулары сол әділ құнының бағасы жатқызылған әділ құнының сатылық деңгейіне қарай ұсынылып отыр:

мың теңге	1 деңгей	2 деңгей	3 деңгей	Әділ құнының барлығы	Баланстық құнының барлығы
Активтер					
Ақшалай қаражаттар және олардың эквиваленттері	-	261,977	-	261,977	261,977
Банктегі шоттары және депозиттері	-	17,050,285	-	17,050,285	17,050,285
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар	34,629,390	107,551,741	21,534	142,202,665	139,550,212
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	-	6,009,560	-	6,009,560	6,009,560
Өзге қаржылық активтер	-	1,288,765	-	1,288,765	1,288,765
Міндеттемелер					
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиегерлік борышкерлік	-	(473,835)	-	(473,835)	(473,835)
Өзге қаржылық міндеттемелер	-	(2,333,379)	-	(2,333,379)	(2,333,379)

27 Байланысты тараптардың арасында жасалатын операциялар

(а) Бақылау қатынасы

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Директорлар кеңесінің мүшелері мен Компания Басқармасы және олардың отбасының мүшелері Компания акцияларының 5% ие (2016 жылғы 31 желтоқспанда: 5%).

Компанияның аналық мекемесі «Еуразиялық қаржы компаниясы» АҚ (бұдан былай – «Аналық мекеме»). Аналық мекеме мынадай бір топ жеке тұлғалардың: Машкевич А.А., Шодиев П.К., Ибрагимов А.Р. мырзалардың тарапынан бақыланады. Олардың әрқайсысы акциялардың 33.3% ие. Компанияның аналық мекемесі ішкі пайдаланушыларға ашық, қаржылық есебін ұсынады.

(б) Директорлар кеңесі және Басқарма мүшелерімен жасалатын операциялар

31 желтоқсанда аяқталған 2017 және 2016 жылдардағы қызметкерлерге жұмсалатын шығын құрамына қосылған сыйақылардың жалпы мөлшері мынадай:

	2017 ж. мың теңге	2016 ж. мың теңге
Директорлар кеңесі және Басқарма мүшелері	2,916,284	4,139,567

27 Байланысты тараптардың арасында жасалатын операциялар, жалғасы

(в) Өзге байланысты тараптармен жасалатын операциялар

Өзге байланысты тараптарға аналық мекемесі, аналық мекемесінің еншілес мекемелері және Машкевич А.А., Шодиєв П.К., Ибрагимов А.Р. мырзалардың бақылауындағы өзге де компаниялары кіреді

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша шоттарының қалдықтары, сонымен қатар, өзге де байланысты тараптармен жасалған операцияларынан түскен табысы немесе келтірілген зияны төмендегідей:

Аналық мекеме	Аналық мекемесінің еншілес мекемелері	Өзгелері	Барлығы
мың теңге	мың теңге	мың теңге	мың теңге
Орташа сыйақы мөлшерлемесі, %			
-	2,315	-	2,315
-	1,427,303	-	1,427,303
-	2,996,516	-	2,996,516
-	11,335,612	-	11,335,612
	278,918	652,794	931,712
(107,511)	(2,389,399)	(36,432,946)	(38,929,856)
(26,146)	(28,519)	(867)	(55,532)
-	(11,529)	-	(11,529)
Табысы/(зияны)			
191,800	3,430,635	12,416,343	16,038,778
-	1,536,514	-	1,536,514
10,742	52,560	-	63,302
(1,087)	(637,227)	(2,690,575)	(3,328,889)
(107,352)	161,094	(246,553)	(192,811)
-	(14,666)	(48)	(14,714)
-	(34,479)	-	(34,479)
7,016,080	182,050,362	253,766,692	442,833,134

27 Байланысты тараптардың арасында жасалатын операциялар, жалғасы

(в) Өзге байланысты тараптармен жасалатын операциялар

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоттарының қалдықтары, сонымен қатар, өзге де байланысты тараптармен жасалған операцияларынан түскен табысы немесе келтірілген зияны төмендегідей:

	Аналық мекеме	Аналық мекемесінің еншілес мекемелері	Орташа сыйақы мөлшерлемесі, %		Басқалары	Барлығы
	мың теңге	мың теңге	мың теңге	мың теңге	мың теңге	мың теңге
Активтер						
Ақшалай қаражаттары және олардың эквиваленттері	-	259,768	-	-	-	259,768
Банктегі шоттары және депозиттері						
- - теңгемен						
- АҚШ долларымен		5,870,165	17.0	-	-	5,870,165
Өтеу мерзіміне дейін ұсталынатын инвестициялар		949,449	4.0	-	-	949,449
- АҚШ долларымен	-	-	-	-	-	-
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша дебиторлық борышкерлік	-	9,101,315	7.5	-	-	9,101,315
Міндеттемелер		274,752	-	1,812	-	276,564
Сақтандыру шарттарының резервтері	(158)	(2,550,492)	-	(36,186,393)	-	(38,737,043)
Сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша несиелерлік борышкерліктері	-	(3,517)	-	(1,151)	-	(4,708)
Өзге міндеттемелері	-	(7,831)	-	-	-	(7,831)
Табысы/(зияны)						
Есептелген сақтандыру сыйақылары, брутто	26,917	3,217,897	-	11,683,839	-	14,928,653
Таза қаржылық кіріс	-	1,312,981	-	-	-	1,312,981
Өзге кірісі	10,852	53,762	-	-	-	64,614
Есептелген кінәраттар	-	(932,436)	-	(6,686,605)	-	(7,619,041)
Сақтандыру шарттары бойынша резервтерінің өзгеруі	42,693	(2,445,120)	-	(14,233,994)	-	(16,636,421)
Комиссия шығыны	-	(20,446)	-	-	-	(20,446)
Өзге шығындар	-	(44,168)	-	-	-	(44,168)
Тенгерімнен тыс міндеттемелер						
Тәуекелге тап болудың жалпы жиынтығы	78,708	182,005,479	-	155,387,460	-	337,471,646

*Балансталған міндеттемелер дегеніміз – байланысты тараптармен жасалған қолданыстағы сақтандыру шарты бойынша жалпы сақтандыру сомасы.